

Europese
Commissie

PANORAMA

HERFST 2017 / nr. 62

Innovatie in alle regio's stimuleren

SLIMME OPLOS-
SINGEN
VOOR GROEI
EN WERKGELE-
GENHEID

REGIOSTARS
AWARDS 2017:
24 PROJECTEN
IN DE
SCHIJNWERPERS

PANORAMA

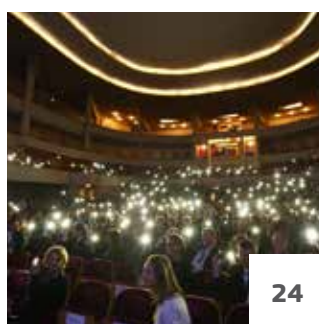
EDITORIAL.....	03	SLIMME ZETTEN IN NOORDELIJK CENTRAAL-ZWEDEN	32
UPDATE VAN HET COHESIEBELEID: COMMISSARIS CORINA CREȚU	04	ZWEDEN OP FOTO VASTGELEGD	42
#COHESIE-ALLIANCE-INITIATIEF	06	EU-BURGERS KORT AAN HET WOORD	44
DISCUSSIE VAN BELANGHEBBENDEN OVER HET COHESIEBELEID NA 2020	08	INTERREG VOLUNTEER YOUTH	46
SLIMMERE GROEI DOOR MIDDEL VAN EU-INNOVATIE	16	NIEUWE MAATREGELEN VOOR GROEI EN WERKGELEGENHEID	48
FINALISTEN VAN DE REGIOSTARS AWARDS 2017	24	GEGEVENSPUNT: 4 – REGIONALE INVESTERING	50
ZAKENDOEN IN REGIO'S EN STEDEN	28	PROJECTEN UIT PORTUGAL EN IERLAND.....	53
ECONOMISCH HERSTEL IN KAART GEBRACHT.....	30	AGENDA	55

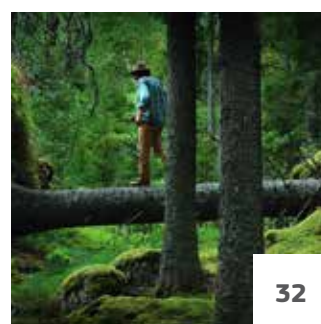
06

16

24

32

In deze editie...

Het herfstnummer van *Panorama* is gericht op innovatie. Commissaris Corina Crețu vertelt ons in een interview wat de stand van zaken is en wat de volgende stappen zijn in de voorbereidingen voor het cohesiebeleid na 2020. Ons uitgebreide regio-artikel gaat over Noordelijk Centraal-Zweden waar traditionele maakindustrieën verdwijnen en plaats maken voor een modernere kenniseconomie. Met slimme-specialisatiestrategieën zijn hier groeigebieden geïdentificeerd, en we laten een reeks projecten zien die van deze aanpak hebben geprofiteerd.

Ook wordt slimme specialisatie uitvoeriger behandeld in een artikel over de recente mededeling van de Commissie over de toekomst van de strategie, die haar vruchten afwerpt, zoals blijkt uit bijdragen van belanghebbenden uit de hele EU. In een recent verslag van de Wereldbank over zakendoen in Bulgarije, Hongarije en Roemenië wordt de ondernemingsvriendelijkheid

van deze lidstaten vergeleken met die van andere landen in de wereld en worden er aanbevelingen gedaan voor verbeteringen. We onderzoeken de belangrijkste bevindingen.

We maken ook de finalisten voor de Regiostars Awards van dit jaar bekend en laten u kennismaken met nog vier Interreg Volunteer Youths. „In uw eigen woorden“ bevat bijdragen uit Finland, Tsjechië, Portugal, Italië en Letland en op de fotopagina wordt de camera gericht op projecten in heel Zweden.

Ik wens u veel leesplezier.

AGNÈS MONFRET

Hoofd van de afdeling communicatie, Directoraat-generaal Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling, Europese Commissie

EDITORIAL

"Europa heeft de wind weer in de zeilen. Wij moeten deze kans nu met beide handen aangrijpen en gebruik maken van het moment en de wind in onze zeilen vangen."

Met deze woorden nodigde voorzitter Juncker in zijn State of the Union-toespraak van dit jaar alle Europeanen uit om voort te bouwen op het huidige gunstige klimaat, de krachten te bundelen en verdere integratie tussen landen en burgers te bewerkstelligen. *Voorzitter Juncker heeft met name gepleit voor een "Unie van gelijkheid", waar "geen tweederangs burgers kunnen zijn".*

Beste lezer, het uiteindelijke doel van het cohesiebeleid kan niet beter worden verwoord dan met deze zin. Want dat is precies wat we de afgelopen veertig jaar hebben gedaan: ervoor zorgen dat iedere Europese burger, ongeacht waar hij of zij woont, toegang heeft tot dezelfde mogelijkheden en onder dezelfde voorwaarden kan profiteren van de voordelen van de grootste interne markt ter wereld.

Het cohesiebeleid ondersteunt de projecten, verwachtingen en dromen van mensen in elke regio van de EU, hoewel de schijnwerpers vaak op de minder ontwikkelde regio's worden gericht. Daarom ben ik blij dat deze editie van *Panorama* een groot verslag bevat over de Zweedse regio Norra Mellansverige. Deze pagina's geven een stimulerend inzicht in wat het cohesiebeleid in deze regio doet en waarmaakt, en ze schetsen een levendig beeld van de buitengewone Europese inzet van mensen die het

cohesiebeleid in het veld toepassen. Afgelopen november raakte ik weer onder de indruk van deze toewijding, toen ik de gelegenheid kreeg om Stockholm en de regio Västmanland te bezoeken.

Door deze en andere bezoeken heb ik er zelfs nog meer vertrouwen in gekregen dat ons beleid in staat is alle regio's van de EU tastbare voordelen te bieden. Het cohesiebeleid ondersteunt inderdaad investeringen in alle 276 regio's van de Europese Unie. Vaak reiken de voordelen van investeringen zelfs nog verder dan de grenzen, bijvoorbeeld wanneer zij door ondernemingen uit andere EU-landen worden gedaan. Maar dat is nog niet alles. In wezen stelt het cohesiebeleid de Europese regio's in staat om samen te werken aan gemeenschappelijke uitdagingen, zoals globalisering, technologische verandering en migratie, die geen van hen alleen zou kunnen aanpakken. Zo kun je op een andere manier dan voorzitter Juncker zeggen dat we samen sterker zijn. ■

CORINA CREȚU

Europees commissaris voor Regionaal Beleid

INTERVIEW

Goed op weg naar het cohesiebeleid voor na 2020

Na de veelbelovende resultaten van het Cohesieforum van afgelopen juni brengt commissaris Corina Crețu de lezers van *Panorama* op de hoogte van de voorbereidingen voor het cohesiebeleid voor na 2020.

Het Cohesieforum werd gepresenteerd als mijlpaal in de besprekingen over de toekomst van het cohesiebeleid. Wat is uw visie op het evenement en de gevolgen ervan voor de discussies?

Met meer dan 700 deelnemers uit heel Europa, waaronder veel vertegenwoordigers uit de regio's, was het forum een groot succes. Iedereen was het erover eens dat het aanpakken van ongelijkheden en onevenwichtigheden de belangrijkste prioriteit voor de EU is. Het cohesiebeleid staat weer centraal op de Europese agenda, met een nieuw „elan“. Het moet het belangrijkste investerings- en innovatiebeleid blijven om slimme en duurzame groei voor iedereen in heel Europa te realiseren.

Ik heb drie kernboodschappen mee terug genomen: ten eerste is er in Europa behoefte aan minder verdeeldheid en meer cohesie; ten tweede is het cohesie-

beleid het cement dat Europa bijeenhoudt; en ten derde moet het cohesiebeleid van morgen flexibeler en eenvoudiger worden. We moeten echter een balans zien te vinden om ons beleid te moderniseren zonder om de zeven jaar radicale veranderingen door te voeren die ten koste gaan van onze begunstigden.

Na de publicatie van de reflectienota over de toekomst van de EU-financiering van commissaris Oettinger en uzelf is er veel discussie geweest over de begroting van het cohesiebeleid voor de periode na 2020. Waar staan we nu in het debat en wat zijn uw verwachtingen?

De discussienota vormt een belangrijke stem in het debat over de toekomst van de Unie. EU-burgers verwachten dat de Unie veel nieuwe uitdagingen aanpakt: migratie, controle van de buitengrenzen of globalisering. En er zijn veel prioriteiten die al langer bestaan: vermindering van sociale en territoriale ongelijkheid, innovatie, investeringen in infrastructuur en overgang naar een koolstofarme economie. Tegelijkertijd betekent Brexit dat er minder middelen beschikbaar zullen zijn. Toekomstige EU-begrotingen moeten dus efficiënter worden besteed aan programma's met een aantoonbare Europese meerwaarde en lidstaten moe-

ten meer worden gestimuleerd om structurele hervormingen door te voeren.

Het document bevat heel wat suggesties en opties om de EU-fondsen te hervormen en die aanzetten tot een debat, maar die geen definitieve voorstellen of antwoorden vormen. Reacties zullen de Commissie halverwege 2018 helpen bij de voorbereiding van de voorstellen voor het volgende meerjarig financieel kader.

Elke zeven jaar werkt de Commissie aan „vereenvoudiging van de toegang tot het EU-cohesiefonds“. De Groep op hoog niveau inzake vereenvoudiging voor begunstigden van ESI-fondsen heeft onlangs de resultaten van hun werk gepresenteerd. Is er echt vooruitgang geboekt? Wat zijn de volgende stappen voor de programmeringsperiode van na 2020?

Er is al een begin gemaakt: de omnibusvoorstellen hebben bijvoorbeeld het toepassingsgebied van de vereenvoudigde kosten verruimd. Daarnaast richten we ons samen met nationale controleurs op een aantal aanbevelingen van de Groep op hoog niveau om de controlelast te beperken, de rechtszekerheid te vergroten en praktijken op het gebied van overregulering (goldplating) in kaart te brengen.

Voor de periode na 2020 moet cohesie-wetgeving en -begeleiding radicaal worden verminderd. De elementen die dit beleid uniek maken, zoals *ex-ante*voorwaarden, moeten we behouden, maar we mogen niet in micromanagement vervallen. Ook moeten dezelfde regels gelden voor dezelfde soorten steunmaatregelen, ongeacht de financieringsbronnen. We moeten onze regels minder complex maken. Daarom moeten we verder differentiëren en beter rekening houden met verschillende behoeften en mogelijkheden. We moeten ons meer laten leiden door resultaten dan door facturen en meer gebruik maken van kant-en-klare vereenvoudigde kosten.

Men zegt dat er een alliantie voor het cohesiebeleid in de maak is. Wat zijn de doelstellingen van deze alliantie?

Het debat over de toekomst van het cohesiebeleid is de afgelopen maanden geïntensiveerd en dit zal waarschijnlijk nog voortduren. Daarom heb ik afgelopen mei samen met commissaris Thyssen voorgesteld dat alle belanghebbenden van het cohesiebeleid een „brede coalitie aangaan om de zichtbaarheid van ons beleid te vergroten”. We wilden de krachten bundelen om te laten zien hoeveel dit beleid bijdraagt aan de verbetering van het leven van de Europese burgers.

Vooruitlopend op de onderhandelingen over de toekomstige financieringsperiode voor na 2020 kan een dergelijke coalitie volgens mij een belangrijke factor zijn om ervoor te zorgen dat dit broodnodige beleid ook in de toekomst goed gefinancierd blijft. Als alle Europese regio's en steden, ziekenhuizen, scholen, mkb's, ngo's en individuele leden van het Europees Parlement met één stem spreken en voor een krachtig cohesiebeleid na 2020 pleiten, wie zal daar dan nog over willen discussiëren?

Het Comité van de Regio's heeft al in een vroeg stadium zijn belangstelling

uitgesproken om de oprichting en het werk van deze „cohesie-alliantie” te coördineren. Het is dus niet aan mij om te zeggen wat ze moeten doen. Ik kan me echter voorstellen dat zo' n brede alliantie haar stem beter kan laten horen door bijvoorbeeld een online petitie te lanceren, of door zeer korte videoboodschappen van begunstigen (docenten, tramgebruikers, burgemeesters, zakenmensen, enz.) te verzamelen, waarin ze laten weten waarom zij op hun niveau voorstander zijn van een sterk cohesiebeleid.

Zoals het gezegde luidt: „De praktijk zal het uitwijzen”. Met andere woorden: laat degenen die de voordelen van het cohesiebeleid in hun regio hebben ervaren, luider spreken!

De Europese Week van regio's en steden vindt plaats van 9 tot en met 12 oktober. Welke boodschap heeft u voor de duizenden deelnemers die naar Brussel komen?

De kracht van dit beleid ligt in de betrokkenheid, de kennis en het geduldige werk van duizenden mensen in onze regio's. Ik verzoek hen dit allemaal in hun bagage te stoppen, met ons te delen en zich verder te laten inspireren door wederzijdse uitwisseling. In deze interacties over de grenzen heen hoor je namelijk het hart van Europa kloppen. ■

“Het is mijn streven om dit initiatief zo tastbaar en zichtbaar mogelijk te maken. We willen zo veel mogelijk lokale, regionale, nationale en Europese gekozen vertegenwoordigers bereiken, en daarna iedereen die dagelijks de meerwaarde van het cohesiebeleid ervaart.”

Een sterk, doeltreffend en zichtbaar cohesiebeleid bevorderen

Karl-Heinz Lambertz, voorzitter van het Europees Comité van de Regio's, legt uit hoe het onlangs gelanceerde initiatief #CohesieAlliance de Europese burgers bewust wil maken van het belangrijkste investeringsbeleid van de EU.

In Nederland en Frankrijk heeft de Europese Unie dit jaar ongetwijfeld twee populistische en zeer gevaarlijke bedreigingen voor haar eenheid weten te weren. In de overwegingen over de toekomst van Europa vind je tot op het hoogste niveau het verlangen naar hervormingen, maar de EU staat nog steeds op een kruispunt.

Er zijn pogingen gedaan om hervormingen door te voeren, soms ten goede, maar het „oude“ beleid vormt nog steeds een bedreiging. Dit geldt met name voor het cohesiebeleid en het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Tegelijkertijd krijgen we te maken met nieuwe uitdagingen, zoals Brexit of de noodzaak om meer te doen voor de veiligheid van burgers, defensie, migratie- en vluchtelingenbeheer en buitenlands beleid.

Het zou dus een vergissing zijn om nu de verkeerde doelstellingen te kiezen. Daarom verdedigt het Comité van de Regio's (CvdR) een krachtig en doeltreffend cohesiebeleid dat zichtbaar is voor de burger.

Voor een betere verdediging hebben we de #CohesieAlliance of Alliantie voor cohesie opgericht. Het grote publiek is zich te weinig bewust van het cohesiebeleid, hoewel dit het belangrijkste investeringsbeleid van de EU is. Men is inderdaad geneigd om te vergeten hoe Europa er zonder dit beleid uit zou zien.

Deze cijfers zeggen alles

Zoals in discussiestukken over de toekomst van de EU-financiën wordt benadrukt, mag je niet uit het oog verliezen dat het cohesiebeleid voor de periode 2007-2013 financiële steun heeft verleend aan 121 400 start-ups en ongeveer 400 000 mkb's, 94 955 onderzoeksprojecten en 33 556 samenwerkingsprojecten tussen het mkb en onderzoekscentra, 41 600 nieuwe banen op lange termijn gericht op onderzoek, 1500 km verbeterd spoor in het trans-Europese vervoersnetwerk en, tot slot, 49,7 miljoen participaties in regelingen ter verbetering van het menselijk kapitaal, waarvan bijna de helft heeft geleid tot het verwerven van nieuwe vaardigheden.

Voor de burgers wordt een Europa dat voor bescherming zorgt, met name tegen de negatieve gevolgen van globalisering, belichaamd in het cohesiebeleid. Het is ook geen toeval dat de steun van de burgers voor dit beleid blijft toenemen. Dit blijkt uit de recente Eurobarometer-enquête van juni 2017, waarin 78% van de burgers aangeeft dat regionale investeringen in de EU een positief effect hebben gehad op hun stad of regio.

Deze bescherming is tastbaar. De cijfers spreken voor zich. Het cohesiebeleid blijft echter een van de meest aangevallene Europese belevingsvormen in een context waarin we in de toekomst een drastische vermindering van het meerjarig financieel kader (MFK) verwachten, vooral als gevolg van het feit dat het Verenigd Koninkrijk uit de EU stapt.

Mijn analyse luidt als volgt: het CvdR kan dit beleid niet in zijn eentje verdedigen en de verwachte resultaten behalen. Door #CohesieAlliance moet het de katalysator worden voor alle pro-cohesie-initiatieven die in de regio's wortel schieten. Er zijn meerdere kwalitatief goede initiatieven: steden, regio's, het maatschappelijk middenveld, het bedrijfsleven, verenigingen en netwerken komen allemaal met voorstellen voor een nieuw cohesiebeleid.

We moeten juist niet vasthouden aan onveranderlijke beginselen van een vast cohesiebeleid. We moeten aantonen dat het cohesiebeleid alleen kan worden voortgezet als het wordt getransformeerd. We moeten vertrouwen op de grondbeginselen en de waardevolle drie-eenheid van territoriale cohesie, mobilisatie van de particuliere sector via geschikte financiële instrumenten en deel uitmaken van een flexibeler stabiliteits- en groeipact.

In het CvdR-advies „Voor een krachtig en doeltreffend Europees cohesiebeleid voor de periode na 2020“ benadrukken we deze richting: een begroting die bij onze ambities past; herbevestiging van het beginsel van partnerschapsbeleid op basis van een territoriale aanpak; een drastische vereenvoudiging van

de procedures, met name op het gebied van beheer en controle, gebaseerd op de beginselen van differentiatie en evenredigheid; een sterkere koppeling met structurele hervormingen via *ex-ante*voorwaarden; nieuwe indicatoren om financiering toe te wijzen en beter rekening te houden met subregionale verschillen; en een betere zichtbaarheid van de resultaten.

De krachten bundelen

Het CvdR en de belangrijkste verenigingen van lokale overheden (CPMR, VRE, Eurocities, CCRE, WVEG) hebben zich rondom deze beginselen verenigd en dit #CohesieAlliance-platform opgezet om alle initiatieven bij elkaar te brengen die in het kader van deze algemene beginselen kunnen worden geïdentificeerd. Zo kan het CvdR de institutionele pleitbezorger worden voor de regio's en de eisen van de burgers bij de onderhandelingen over het toekomstige MFK en bij de ontwikkeling van toekomstige regelgeving die het gebruik van de Europese Structuur- en investeringsfondsen zal bepalen.

Na de goedkeuring van het CvdR-advies op 12 mei 2017 en de lancering van het grote initiatief #Cohesie-Alliance op 18 mei zullen we ter gelegenheid van de Europese Week van regio's en steden op 9 oktober dit platform ook politiek lanceren.

Het is mijn streven om dit initiatief zo tastbaar en zichtbaar mogelijk te maken. We willen zo veel mogelijk lokale, regionale, nationale en Europese gekozen vertegenwoordigers bereiken, en daarna iedereen die dagelijks de meerwaarde van het cohesiebeleid ervaart.

Precies daarom zal deze alliantie op 10 oktober centraal staan tijdens de vergadering van het Comité voor „Regionale ontwikkeling“ van het Europees Parlement en de commissie „Territoriale samenhang“ van het CvdR. Het is belangrijk om deze boodschap samen met commissaris Crețu op 15 november aan de Raad Algemene Zaken over te brengen. We moeten blijven werken aan het bewustzijn van de lidstaten die begrotingsbesluiten moeten nemen die zo belangrijk zijn voor de toekomst van Europa.

Samen met de Alliantie zullen we al onze energie inzetten om het cohesiebeleid in het belang van alle Europeanen te verdedigen. ■

MEER INFO

<http://cor.europa.eu/nl/Pages/home.aspx>

PANORAMA
is blij met uw
bijdragen!

In het licht van het komende 7^e cohesieverslag is de rubriek „In uw eigen woorden” in deze editie gewijd aan extra bijdragen van belanghebbenden op lokaal, regionaal, nationaal en Europees niveau aan de lopende en cruciale discussies over het cohesiebeleid na 2020.

Panorama verwelkomt alle bijdragen die mogelijk in een toekomstige editie worden opgenomen. Neem contact met ons op voor meer informatie over termijnen en richtlijnen voor uw bijdrage.
regio-panorama@ec.europa.eu

Cohesiebeleid na 2020 - een complexe mix van prioriteiten

Portugal is een groot voorstander van het behoud van een sterk cohesiebeleid dat voldoende middelen heeft om de belangrijkste doelstellingen ervan te verwezenlijken: zo kunnen lidstaten en regio's zich aanpassen aan de ontwikkelingssnormen van de Europese Unie.

Pedro Marques
Minister van Planning en
Infrastructuur, Portugal

Daarom is het belangrijk om een solide EU-begroting te handhaven en te zoeken naar nieuwe oplossingen in het kader van het debat over de eigen middelen van Europa (we kunnen de bijdragen uit het verslag-Monti dus niet negeren), die inspelen op de gevolgen van Brexit en - vanzelfsprekend - de financiering van nieuwe uitdagingen en beleidsplannen.

Het cohesiebeleid moet zich steeds meer richten op concurrentievermogen door innovatie, vaardigheden en werkgelegenheid te ondersteunen als belangrijkste factoren voor reële convergentie en blijvende cohesie.

Deze aanpak moet echter worden aangevuld met specifieke instrumenten ter ondersteuning van de convergentie van cohesielanden. En de focus op planning en resultaten moet worden behouden.

We moeten de *ex-ante*voorwaarden handhaven en versterken en, waar nodig, *ex-post*voorwaarden creëren, met „prikkel” om de convergentie van de minst ontwikkelde lidstaten te stimuleren.

Een soortgelijke contractuele logica zou moeten leiden tot een dieper en minder bureaucratisch gedeeld beheer tussen de Europese Commissie en de lidstaten op basis van „vertrouwenscontracten”. Binnen het perspectief van contractuele resultaten kunnen we de koppeling tussen nationale hervormingsprogramma's en de uitvoering van de structuurfondsen verder versterken.

Hiervoor moeten we beleid en maatregelen ter ondersteuning van het concurrentievermogen voor convergentie en werkgelegenheid enerzijds en maatregelen ter verbetering van het territoriaal concurrentievermogen en cohesie anderzijds op elkaar afstemmen.

Aanvankelijk moeten beleidsmaatregelen gericht zijn op: innovatie en kennis, om de juiste omstandigheden voor concurrentievermogen van het bedrijfsleven en de ontwikkeling van wetenschappelijke en technologische grondslagen voor ver-

nieuwde strategieën op basis van innovatie te waarborgen; en op kwalificaties, opleiding en werkgelegenheid om ervoor te zorgen dat er voldoende menselijk potentieel beschikbaar is met de nodige vaardigheden voor economische en sociale ontwikkeling en bijscholing.

Anderzijds moeten het beleid en de maatregelen voor territoriaal concurrentievermogen en cohesie gericht zijn op: i) energie en klimaatverandering, waarbij we voorwaarden moeten scheppen om de energieafhankelijkheid te verminderen; ii) de economie van de zee, de versterking van het strategisch potentieel ervan (met inbegrip van de zeegebieden); iii) versterking van de link met mondiale netwerken en markten, bevordering van het concurrentievermogen en de aantrekkelijkheid van stedelijke regio's en hun sociale samenhang; en iv) extra aandacht voor dunbevolkte en grensoverschrijdende gebieden, om hun grensoverschrijdende samenwerking en hun concurrentievermogen te intensiveren met behulp van de eigen middelen.

Dit is in het kort de complexe mix van prioriteiten die het cohesiebeleid moet aanpakken om de Europese economie voor te bereiden op een onvermijdelijke structurele economische verandering als gevolg van globalisering en digitale transformatie. Tegelijkertijd moeten we blijven koersen op een duurzame vermindering van de territoriale ongelijkheden. ■

Cohesiebeleid na 2020: eenvoudiger voor iedereen

Het cohesiebeleid legt het fundament voor positieve veranderingen in de sociaaleconomische ontwikkeling van de lidstaten. De verschillen tussen de regio's en op bestuurlijk niveau zijn er aanzienlijk kleiner door geworden. Bovendien heeft het bijgedragen tot een aanzienlijke groei in de EU. In de komende maanden zullen we veel moeten doen om het kader van het cohesiebeleid voor de volgende programmeringsperiode (na 2020) voor te bereiden. Dus waar moeten we ons op richten?

Met zijn regelingen gericht op doelgerichte ontwikkeling van de lidstaten versterkt het cohesiebeleid het concurrentievermogen van de regio's, draagt het bij tot reële convergentie binnen de EU en ondersteunt het de voltooiing van de interne markt. Het cohesiebeleid moet als het belangrijkste investeringsbeleid van de EU een stabiel en krachtig instrument blijven dat gericht is op regionale ontwikkeling in de toekomst.

Volgens mij moet dit beleid gebaseerd zijn op een langetermijnstrategie en bestuur op alle drie de uitvoeringsniveaus: Europees, nationaal en regionaal/lokaal. Goed bestuur is een voorwaarde voor een gunstig investeringsklimaat, effectieve absorptie en het bereiken van de strategische doelstellingen. Bovendien kunnen we daarvoor flexibel reageren op onvoorziene mondiale en Europese uitdagingen die ons leven in de EU kunnen beïnvloeden.

We hebben EU-instrumenten nodig waarmee iedere burger zelf kan ervaren wat de resultaten voor zijn dagelijks leven zijn. In de toekomst hebben we de kans het cohesiebeleid in elke lidstaat nog zichtbaarder en begrijpelijker te maken. Coördinatie verbeteren, complementariteiten op elkaar afstemmen en synergieën tussen de verschillende steunprogramma's van de EU vinden zijn andere uitdagingen voor het beleid voor de periode na 2020.

Karla Šlechtová
Minister van Regionale
Ontwikkeling, Tsjechische
Republiek

De tenuitvoerlegging van het cohesiebeleid moet netwerkgericht zijn, met betrokkenheid van territoriale partners en bedrijven. De samenwerking moet namelijk zowel horizontaal als verticaal verlopen. In Tsjechië is ons ministerie momenteel bezig de open-partnerschapsplatforms volledig te implementeren. Belanghebbenden krijgen hier de kans om de toekomst van het cohesiebeleid te bespreken. Daarnaast willen wij multinationale platforms bevorderen en eventueel begeleiden om een basis te leggen voor toekomstige beslissingen.

Tot slot moeten we nu van de gelegenheid gebruikmaken om het belang van het cohesiebeleid te benadrukken. Alle lidstaten moeten met de Commissie samenwerken om het zijn toekomstige vorm te geven. Zij moeten nadenken over de lessen uit het verleden en het vertrouwen op alle niveaus herstellen. Een eenvoudiger implementatiesysteem met minder administratieve lasten zou een realiteit kunnen zijn, en wij willen ons ervoor inzetten om een dergelijk systeem te ontwikkelen. Een ander belangrijk aspect is de nadruk op gedeeld beheer, ofwel een uiting van gemeenschappelijke verbintenissen, dat de politieke betrokkenheid van de Commissie en de lidstaten verstevigt. ■

Het cohesiebeleid kan nieuwe strategische uitdagingen met succes aanpakken

Het cohesiebeleid is het meest productieve instrument op EU-niveau dat de concrete strategische verandering teweeg kan brengen waar onze burgers om vragen. Dit kan alleen worden bereikt met voldoende financiering, een grotere nationale inbreng en een aanpak met aanzienlijk minder regelgeving.

Dana Reizniece-Ozola
Minister van Financiën, Letland

Vooraf dankzij financiering door het cohesiebeleid behoren de Baltische staten tot de best presterende landen op het gebied van convergentie. Sinds de toetreding tot de EU is het bbp per hoofd van de bevolking van Letland in vergelijking met het EU-gemiddelde gestegen van 47 % (in 2004) tot 65 % (2016). Dit is een wezenlijke vooruitgang. De Europese Structuur- en investeringsfondsen waren belangrijk om de crisis te boven te komen: in de periode 2008-2015 is het bbp met gemiddeld 1,3 % per jaar toegenomen.

Ondanks het succes dat het beleid tot nu toe heeft bewerkstelligd, gaat het echter nog lang duren voordat Letland het gemiddelde bbp per hoofd van de bevolking van de EU bereikt. Deze tijdschema's voldoen niet aan de verwachtingen van de burgers en leiden zowel in minder ontwikkelde als ontwikkelde regio's tot teleurstelling en toenemende eurosceptis.

Het cohesiebeleid zelf kan nieuwe strategische uitdagingen voor de EU met succes aanpakken. Het zou dan ook zeer kortzichtig zijn om het belang van cohesie te onderschatten. Het beleid moet doelgericht worden, het moet meer worden ingezet ter ondersteuning van maatregelen met een verifieerbaar effect op de potentiële groei, het concurrentievermogen en de productiviteit, en het moet economische transformatie mogelijk maken.

Een van de belangrijkste oorzaken van het succes van het cohesiebeleid in Letland is dat we het belang van deze fondsen hebben ingezien om al in een vroeg stadium strategische hervormingen door te voeren. Ik maak me dan ook sterk voor een verdere koppeling van het cohesiebeleid aan structurele hervormingen. Er moet echter aan een aantal voorwaarden worden voldaan om deze koppeling efficiënter te maken.

Het cohesiebeleid zelf moet tot een nog beter strategisch instrument worden omgevormd. De uitvoeringsmechanismen moeten radicaal worden herzien en vereenvoudigd. Geen enkele inspanning tot vereenvoudiging heeft geleid tot een daadwerkelijke vereenvoudiging. In het vierde jaar van de huidige programmeringsperiode zien we in de hele EU heel

weinig vooruitgang in het veld, omdat de nationale en regionale overheden nog steeds proberen alle bureaucratische procedures onder controle te krijgen.

Het belangrijkste element is vertrouwen. Als een land of regio keer op keer heeft bewezen dat het in staat is efficiënt en verantwoord gebruik te maken van de fondsen, moeten we er vertrouwen in hebben dat het efficiënte controleprocedures vaststelt en zijn eigen strategische keuzes maakt om het cohesiebeleid zo goed mogelijk uit te voeren. ■

“Een van de belangrijkste redenen voor het succes van het cohesiebeleid in Letland is dat we het belang van deze fondsen hebben ingezien om al in een vroeg stadium strategische hervormingen door te voeren. Ik maak me dan ook sterk voor een verdere koppeling van het cohesiebeleid aan structurele hervormingen.”

Pleiten voor een gemeenschappelijk cohesiebeleid

Een cohesiebeleid dat alle regio's omvat, zowel de sterkste als de zwakste, is van vitaal belang voor het succes van de Europese Unie.

De Europese regio's vormen de ruggraat van de Europese Unie, op politiek, economisch, sociaal en cultureel gebied. Aanhoudende krachtige steun voor regio's na 2020 is dan ook van vitaal belang voor het succes van Europa. De Europese Structuur- en investeringsfondsen (ESIF) stellen ons in staat een echte impuls te geven en investeringen te verhogen. Zij zorgen ervoor dat Europa zinvol en toegankelijk is voor burgers en bevorderen de samenwerking.

Beate Merk
Bondsstaatssecretaris voor
Europese zaken en regionale
betrekkingen van Beieren

Beieren heeft al in een vroeg stadium een standpunt ingenomen over de hervorming van de ESIF na 2020. Onze voornaamste zorg, die wij met andere Europese regio's delen, is om de ESIF voor alle Europese regio's op een goed niveau te houden. Dit geldt met name voor de meer ontwikkelde regio's zoals Beieren, zodat hun sterkere regionale uitmuntendheid hun minder ontwikkelde burens ten goede blijft komen door een grotere vraag en een extra

meerwaarde. Een gemeenschappelijk Europees steunbeleid brengt Europa bij elkaar in plaats van het te verdelen in „donoren“ en „ontvangers“.

Een sterke regio als Beieren bestaat uit meer dan bloeiende steden en gemeenten. Met name de districten die grenzen aan de Tsjechische Republiek maken deel uit van structureel zwakkere gebieden. Dat maakt hen tot prioritaire gebieden voor steunverlening uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling.

Het regionaal beleid van de EU is zo belangrijk voor ons, omdat het rechtstreeks invloed heeft op mensen in Beieren en in Europese regio's elders. Veel projecten in Beieren kunnen alleen met EU-middelen worden uitgevoerd. In tegenstelling tot de crisisbeheersingsmechanismen op korte termijn voorzien de ESIF in langetermijnfinanciering gedurende de gehele financieringsperiode, waarbij de middelen en fondsen vooraf worden vastgelegd. Dit maakt een hoge mate van planning en financiële zekerheid mogelijk. Het maakt het ook mogelijk om belangrijke pan-Europese doelstellingen na te streven die geen „snelle winst“ opleveren, maar waarvoor politieke slagkracht op langere termijn nodig is. De duurzame, op subsidies gebaseerde ESIF voor de lange termijn mogen niet worden vervangen door selectieve financieringsinstrumenten op korte termijn; de strategische, gedeelde en resultaatgerichte projectfinancieringsstructuur moet juist worden gehandhaafd.

„Bruggen bouwen en geen muren“ zou het motto van Europa voor na 2020 moeten zijn. Alle partijen moeten samenwerken zonder onnodige scheidingen te creëren. Hiervoor is een nog sterkere grensoverschrijdende samenwerking nodig. De Interreg-programma's hebben een onmiskenbare bijdrage geleverd aan de integratie van Europa. Door samenwerking met

de burens laten we de lokale bevolking duidelijk zien wat de meerwaarde van een stabiel Europa is: de grensgebieden uit het verleden zijn nu de ontmoetingsplaatsen van de toekomst.

Nieuwe beleidsbenaderingen, zoals macroregionale strategieën, moeten ook worden versterkt en er moeten meer synergieën worden gecreëerd in transnationale EU-programma's. Als de huidige voorzitter van de EU-strategie voor het Alpengebied (EUSALP) zet Beieren zich ervoor in om de macroregionale strategieën van de EU na 2020 te versterken. Beieren maakt zich ook sterk om de bureaucratische rompslomp van het financieringsbeleid in te perken en zo de zelfredzaamheid te versterken en er tegelijkertijd voor te zorgen dat regionale steun zijn meerwaarde behoudt.

Het Europees cohesiebeleid is een oprechte uiting van Europese solidariteit: de sterkere partijen steunen de zwakkere partijen. Beieren begrijpt dit en respecteert dit. De deelstaat heeft zelf solidariteit van anderen mogen ervaren op zijn reis van landbouwgebied naar een land van innovatie. Vandaag werken Beierse bedrijven samen met partners uit heel Europa. Een strategisch Europees regionaal beleid is dus van toepassing op alle Europese regio's, ook de meer ontwikkelde gebieden. Alleen op deze manier kunnen we de sociale en regionale cohesie binnen en tussen de lidstaten versterken en tegelijkertijd het economische succes van alle regio's ondersteunen. Als we daarin slagen en als de lokale bevolking concrete successen met Europese samenwerking beleeft, zullen de burgers weer vertrouwen in de EU krijgen. ■

Regio's erbij betrekken en solidariteit in stand houden

Effectieve processen binnen het cohesiebeleid, zoals slimme-specialisatiestrategieën en de stedenagenda, moeten na 2020 worden versterkt.

Sonja Palhus
Manager internationale zaken,
Regionale raad van Zuidwest,
Finland

De regio Zuidwest-Finland doet het tegenwoordig goed. Dat is niet altijd het geval geweest, maar de economische groei wint geleidelijk aan terrein dankzij stijgende investeringen, met name in de blauwe en in de produc-

tiesector. Naast deze positieve ontwikkeling brengt deze impuls ook nieuwe uitdagingen met zich mee voor de regio. Dit betekent dat financiële instrumenten en een stabiele basis voor deze groei moeten worden gewaarborgd.

Door de ligging van de regio in het hart van de Oostzee is het voor de actoren in het zuidwesten van Finland logisch om deel te nemen en uitvoering te geven aan de EU-strategie voor het Oostzeegebied (Eusbsr). Deze macroregionale strategie bood een zeer relevant kader voor grensoverschrijdende samenwerking. Zeegrenzen zijn altijd een belangrijke factor in de regio zijn geweest.

De enige Finse Interreg-beheersautoriteit, het programma voor het centrale deel van de Oostzee, is gevestigd bij de regionale raad van Zuidwest-Finland en ervaart daarom rechtstreeks de toegevoegde waarde van actieve en resultaatgerichte grensoverschrijdende samenwerking. Samenwerking met steun van het cohesiefonds aan gemeenschappelijke uitdagingen en sterke punten biedt de regio nieuwe ideeën en oplossingen en zal daarom ook in de toekomst krachtig worden ondersteund.

Het cohesiebeleid na 2020 verhoogt de verwachtingen onder regionale ontwikkelaars. Er is een grote behoefte aan een volgende generatie van het Europese cohesiebeleid, maar hervormingen mogen niet beperkt blijven tot een technische exercitie. Het beleid moet systematischer worden ingezet op duurzame regionale economische, sociale en ecologische ontwikkeling.

Thematische concentratie moet gepaard gaan met wendbaarheid en flexibiliteit. Om de visie van de regio's en hun inzicht in noodzakelijke acties te verwezenlijken, moeten processen eenvoudiger en soepeler worden. Er moet meer flexibiliteit worden toegepast zonder dat de Commissie of de lidstaten meer mogelijkheden krijgen om middelen uit de regio terug te trekken.

Tot slot mogen we niet vergeten wat de kern van het cohesiebeleid vormt: de betrokkenheid van alle regio's en solidariteit moeten behouden blijven. ■

Het cohesiebeleid is een belangrijk solidariteitsinstrument van de EU

Het cohesiebeleid moet, ook in financieel opzicht, een zichtbare rol spelen in alle regio's van de Europese Unie en vooral acties met een duidelijke EU-meerwaarde ondersteunen.

Met name voor achtergestelde regio's is het cohesiebeleid de belangrijkste financieringsbron voor investeringen. Maar ook in ontwikkelde regio's geeft het een sterke impuls aan economische ontwikkeling en innovatie.

Tot nu toe was het cohesiebeleid in Karinthië vooral gericht op O&O en innovatie. Vooral in ontwikkelde regio's moet bovendien thematisch worden gewerkt om op nieuwe uitdagingen in te kunnen spelen.

Om succesvol en een echt solidariteitsinstrument te zijn, moet het cohesiebeleid wel worden hervormd. Dit geldt met name voor regio's waar de ESI-fondsen slechts een relatief kleine bijdrage leveren aan de regionale en economische ontwikkeling.

Bij deze essentiële hervorming moet het evenredigheidsbeginsel daadwerkelijk ten uitvoer worden gelegd overeenkomstig met het subsidiariteitsbeginsel. Daarnaast moet er concreet en grondig worden vereenvoudigd en moet er sprake zijn van harmonisatie met andere beleidsterreinen (bijv. Horizon 2020).

Voor een klassieke grensregio als Karinthië is het tevens van groot belang dat de Europese territoriale samenwerking (Interreg) in alle drie de dimensies (grensoverschrijdend, transnationaal en interregionaal) wordt voortgezet. Dit concrete instrument van Europese integratie en samenwerking

Armin Schabus
EU-programmacoördinator,
Bureau van de regionale regering
van Karinthië, Oostenrijk

is vooral voor kleinere regio's vaak de enige mogelijkheid om de juiste oplossingen te vinden voor nieuwe uitdagingen.

In het kader van de meerwaarde moeten de macroregionale strategieën (Eusalp, Eusdr) worden gezien als belangrijke

instrumenten voor samenwerking en strategische politieke netwerken. Door strategische doelstellingen te ontwikkelen moet de tenuitvoerlegging van een geïntegreerde aanpak op basis van regionale uitdagingen eenvoudiger worden.

Dit omvat de voortzetting (en vereenvoudiging) van de door de gemeenschap geleide aanpak van lokale ontwikkeling (community-led local development - CLLD). Karinthië begon de periode 2014-2020 met de tenuitvoerlegging van de CLLD-aanpak in het Interreg-programma Italië-Oostenrijk als een ambitieus proefproject op het gebied van grensoverschrijdende regionale ontwikkeling en een uitbreiding van de LEADER-aanpak. Karinthië verzoekt oprecht om het CLLD-instrument ook na 2020 beschikbaar te houden. ■

Waaron we een sterk cohesiebeleid nodig hebben

Europa wordt op vele fronten op de proef gesteld, inclusief het cohesiebeleid dat momenteel ter discussie wordt gesteld.

Terwijl de discussies in de Europese Raad en de Commissie gaande zijn, is het standpunt van steden en regio's duidelijk. Wij zijn van mening dat het niet alleen een van de fundamentele belevingsvormen van de EU moet blijven, maar dat het beleid zelfs nog moet worden versterkt.

Waarom maken we ons dus sterk voor het cohesiebeleid? Dit beleid laat de mensen zien dat de EU om hen geeft. Alleen al in

Italië heeft het beleid tussen 2007 en 2013 meer dan 60 000 banen gecreëerd.

Dit is slechts één voorbeeld om te laten zien hoe het cohesiebeleid veranderingen in de Europese regio's teweegbrengt.

Daarom pleit de Raad van Europese gemeenten en regio's (CCRE) voor een zekere begroting waarmee rijke en arme regio's kunnen inspelen op onze meest urgente uitdagingen, zoals migratie en klimaatverandering.

Het cohesiebeleid als zodanig handhaven is echter niet voldoende: de toegang tot fondsen moet eenvoudiger worden, zodat ook gebieden met minder middelen ervan kunnen profiteren.

Stefano Bonaccini
President van Emilia-Romagna en
Voorzitter van Raad van Europese
gemeenten en regio's (CCRE)

Het toekomstige cohesiebeleid moet vooral in samenwerking met de Europese regio's worden opgezet. Om dit te bereiken moeten er ter plaatse dialogen worden gevoerd met alle lokale en regionale overheden, hun vertegenwoordigende organisaties en andere belanghebbenden. Daarbij moet vooral worden gelet op het effect van het huidige cohesiebe-

leid, de meerwaarde ervan en hoe het kan worden verbeterd.

Deze dialogen zouden op een ideaal moment om over de toekomst van Europa na te denken, moeten plaatsvinden. Onlangs hebben we zelfs een standpunt ingenomen met de lokale en regionale visie voor Europa voor de komende jaren.

Als voorzitter van de CCRE roep ik de EU-instellingen op om een constructieve dialoog aan te gaan met de lokale overheden. Ook nodig ik de lokale overheden uit om aan deze discussies bij te dragen met ideeën en suggesties over hoe de EU beter kan worden afgestemd op de lokale behoeften. ■

Innovatie en strategische programmering voor het bedrijfsleven

Het cohesiebeleid is van oudsher een doeltreffend instrument en een belangrijke financieringsbron bij de grote uitdagingen op het gebied van concurrentievermogen, innovatie en sociale cohesie waar de Europese regio's mee te maken hebben.

Massimo Sabatini
Directeur Regionaal beleid en
territoriale samenhang,
Confindustria, Italië

Voor de regio's kan het cohesiebeleid inspelen al naar gelang hun behoeften en mogelijkheden. Na 2020 zullen deze uitdagingen alleen maar groter worden. Daarom is het zo belangrijk dat de Europese Unie het voornaamste instrument dat zij tot haar beschikking heeft om openbare en particuliere investeringen, harmonieuze groei op haar grondgebied en vermindering van de verschillen te bevorderen, handhaaft en versterkt.

Confindustria is van mening dat dit beleid doorslaggevend is om het bredere Europese project van vrede en economische groei te verwezenlijken, en in het bijzonder om de concurrentie-uitdagingen waarmee de Europese industrie te

maken krijgt, aan te pakken. De elementen die deel uitmaken van de zogenaamde „vierde industriële revolutie” (innovatie op het gebied van productie, wetenschappelijk en technologisch onderzoek, digitalisering van de productieprocessen en ontwikkeling van vaardigheden) moeten voldoende middelen en instrumenten in het toekomstige cohesiebeleid kunnen vinden. Ook moet er meer worden geëxperimenteerd met instrumenten als Horizon 2020 bij nog meer bedrijven.

Samenwerking tussen Europese regio's met complementaire specialisaties kan op een meer evenwichtige wijze aan de groei van het concurrentievermogen bijdragen. En de juiste verhouding tussen subsidies en leningen kan voor meer investeringen en consolidatie van het mkb zorgen. Zo kan het toekomstige cohesiebeleid een gunstiger, productiever klimaat voor het bedrijfsleven bevorderen met een overheidsadministratie die beter aansluit op hun behoeften en waarbij het overheidsoptreden in het algemeen meer is gericht op ontwikkeling. Dit kan via mechanismen zoals *ex-ante*voorwaarden, die gehandhaafd en meer toegespitst zullen worden.

Hiervoor heb je een hervormd en vereenvoudigd beleid nodig, dat meer gericht is op minder prioriteiten en meetbare resultaten, en dat per regio op basis van een gemeenschappelijk menu, overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel moet worden geselecteerd. Dit betekent dat de uitvoering en controles meer naar het nationale en regionale niveau moeten

worden verplaatst, waardoor de maatregelen van de Europese Unie meer op strategie en strategische programmering worden gericht.

Dit alles vereist een hoge mate van vertrouwen tussen de betrokken instellingen en een doeltreffend en gekwalificeerd partnerschap, dat bij het bepalen van de

regels weet hoe je ze vanuit het oogpunt van de primaire begunstigden, d.w.z. het bedrijfsleven, kan vereenvoudigen. ■

Het cohesiebeleid kan Europa helpen bij de aanpak van de huisvestingsproblematiek

Gebrek aan betaalbare huisvesting en de daaruit voortvloeiende uitsluiting is een van de belangrijkste risico's waarmee onze steden, regio's en samenleving in het algemeen worden geconfronteerd.

Onvoldoende huisvesting kost onze economieën 195 miljard euro per jaar (Eurofound), en in 2016 zijn de prijzen het sterkst stegen sinds de crisis (Eurostat). Het wordt steeds moeilijker om weg te kijken van de menselijke en economische kosten van dit beleidsfalen en de te grote marktafhankelijkheid. Het EU-cohesiebeleid zou hier meer kunnen doen door voort te bouwen op innovatieve en bestaande benaderingen die hun nut hebben bewezen.

Toegang tot kwalitatief goede en betaalbare huisvesting is het antwoord, ongeacht om welke maatschappelijke uitdaging het gaat. Huisvesting definieert iemands leven als een integrerend goed en is gekoppeld

aan gezondheid, economische en energiezekerheid, vervoer, onderwijs en werkgelegenheid. Ook beïnvloedt dit het profiel van de wijken en heeft het rechtstreeks invloed op sociale cohesie.

Als vertegenwoordigend orgaan van publieke, coöperatieve en sociale huisvestingsaanbieders op het hele continent heeft Housing Europe (www.housingeurope.eu) samen met de International Union of Tenants and Delphis via de European Responsible Housing Awards (www.responsiblehousing.eu) een database samengesteld van manieren waarop deze verenigingen hun betrokkenheid tonen bij waarden die maatschappelijk innovatieve oplossingen genereren. Tegelijkertijd wordt de nadruk op lokale sociale effecten gelegd op het gebied van milieuduurzaamheid, goed bestuur en eerlijke betrekkingen met belanghebbenden en verantwoord beheer van menselijke hulpbronnen.

Tegelijkertijd heeft het huisvestingspartnerschap van de EU-stedenagenda, waarvan Housing Europe een partner is, de eerste stappen gezet voor een toolkit voor betaal-

Sorcha Edwards
Algemeen secretaris,
Housing Europe

bare huisvesting. Dit biedt een breed scala aan oplossingen die in heel Europa worden geïmplementeerd om de huisvestingsproblematiek op een betaalbare manier, nu en op lange termijn, vanuit het perspectief van steden, ontwikkelaars en beleidsmakers aan te pakken.

In de komende jaren zal het van essentieel belang zijn dat het cohesiebeleid deze positieve ervaringen verder ondersteunt en Europa helpt om op een verantwoordelijke manier voor huisvesting te zorgen, zodat alle burgers hiervan kunnen profiteren. Daarvoor is het zo belangrijk om de toegang tot middelen voor de mensen die ter plaatse actief zijn, eenvoudig te houden. De mogelijkheid om subsidies en leningen te combineren (structuurfondsen, EIB-leningen, Europees Fonds voor strategische investeringen, enz.) is van wezenlijk belang. ■

Slimmere groei voor de Europese regio's door middel van innovatie

Globalisering, automatisering, nieuwe technologieën en een koolstofvrije economie hebben gevolgen voor de werkgelegenheid, de industriële sectoren, de bedrijfsmodellen en de manier waarop de economie en samenleving worden vormgegeven.

Europa maakt een periode van enorme veranderingen door. Globalisering, automatisering, een koolstofvrije economie, opkomende en digitale technologieën: allemaal hebben ze gevolgen voor banen, industriële sectoren, bedrijfsmodellen, de economie en de samenleving als geheel.

De toekomstige uitdaging voor de Europese regio's is om op mondiaal niveau te kunnen concurreren met andere zeer geavanceerde en opkomende economische grootmachten. Ze maken nu meer dan ooit deel uit van een geglobaliseerde wereld. Daarom moeten zij manieren vinden om veerkrachtiger en concurrerder te worden door concrete maatregelen te nemen op EU-, nationaal en lokaal niveau en er tegelijkertijd voor te zorgen dat de voordelen van de globalisering worden gedeeld.

Veel Europese regio's verkeren in een goede positie om de kansen van de globalisering te benutten. In de discussienota van de Commissie over globalisering wordt echter benadrukt dat de kloof op het gebied van concurrentievermogen en innovatie tussen sommige geavanceerde EU-regio's en minder sterk ontwikkelde regio's steeds groter wordt.

Er zijn nog steeds kwetsbare regio's, voornamelijk in heel Zuid-, Centraal- en Oost-Europa. Innovatie wordt gezien als een van

de belangrijkste economische drijfveren om werkgelegenheid te stimuleren. Door het innovatiepotentieel van deze regio's in kaart te brengen en vooral hun lokale sterke punten te versterken, de ontwikkelingskloof te verkleinen en het concurrentievermogen te vergroten kunnen ze hun weerbaarheid tegen de globalisering versterken.

Slimme-specialisatiestrategieën die de Europese groei een nieuwe vorm geven

De EU maakt hier een verschil door slimme specialisatie in elke regio te implementeren. Slimme specialisatie biedt nieuwe mogelijkheden voor interregionale samenwerking rond gedeelde prioriteiten, vult elkaars sterke punten aan en geeft het Europese groei- en integratiemodel een nieuwe vorm.

Tot nu toe zijn er meer dan 120 slimme-specialisatiestrategieën opgezet die meer dan 65 miljard euro ontvangen uit nationale en EU-fondsen (waaronder meer dan 40 miljard euro uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling). In totaal zal de financiering naar verwachting 15 000 bedrijven helpen om vóór 2020 nieuwe producten te lanceren, 140 000 start-ups steunen en 350 000 nieuwe banen creëren.

Slimme specialisatie zorgt voor een nieuwe manier van samenwerken, gebaseerd op samenwerking en innovatie. Het stelt regio's en de industrie in staat om lokale oplossingen kracht te geven, het concurrentievermogen te bevorderen en het groeipotentieel door schaalvoordelen te maximaliseren en tegelijkertijd de welvaart en banen te creëren die de Europese burgers verwachten.

“Globalisering en de impact van nieuwe technologieën op de samenleving en de werkgelegenheid hebben ingrijpende gevolgen voor het dagelijks leven van Europeanen in al onze regio's, steden en plattelandsgebieden. Slimme-specialisatiestrategieën stellen regio's in staat zich te handhaven door hun troeven te ontwikkelen en hun lokale bedrijven te helpen toegang te krijgen tot wereldwijde toeleveringsketens, met name in de industrie.”

Jean-Claude Juncker, voorzitter van de Europese Commissie

Vier uitdagingen om op innovatie gerichte groei in de EU-regio's te stimuleren

Met haar mededeling „Versterking van de innovatie in de Europese regio's: strategieën voor een veerkrachtige, inclusieve en duurzame groei”¹ zet de Commissie zich om in een impuls te geven aan een op innovatie gerichte groei en de regio's te helpen hun kansen te grijpen die door de technologische veranderingen en industriële modernisering worden geboden. De Commissie heeft vier belangrijke uitdagingen voor regionale innovatie geïdentificeerd, naast enkele proefprojecten om deze uitdagingen aan te pakken. Deze acties zullen eind 2017 van start gaan om grotere investeringen in interregionale innovatieprojecten te bevorderen en de industriële modernisering van minder ontwikkelde regio's te begeleiden.

1. Bevordering van de innovatiecapaciteit in minder ontwikkelde regio's

Regio's die een industriële overgang doormaken, worden geconfronteerd met specifieke uitdagingen en hindernissen, met name in verband met de versnippering en duurzaamheid van innovatie- en onderzoeksinfrastructuren, het ontbreken van een goede vaardighedenbasis en deïndustrialisatie. Verschillende EU-initiatieven en financieringsregelingen helpen brede innovatie te ondersteunen en hun toegang tot EU-middelen voor onderzoek en innovatie te vergroten. Bijvoorbeeld: TAIEX Peer-2-Peer, S3-platforms, Horizon 2020 Teaming and Twinning, Trap naar topkwaliteit en het initiatief voor Regio's met een achterstand. Door middel van proefprojecten maakt de Commissie het makkelijker bestaande EU-instrumenten te combineren, kan innovatie sneller worden ingevoerd en worden investeringsbelemmeringen geslecht.

2. Meer samenwerking op het gebied van innovatie-investeringen in verschillende regio's

Slimme-specialisatiestrategieën, interregionale en macroregionale samenwerking kunnen regio's helpen om bestaande

complementariteit te benutten en waardeketens in de hele EU op te bouwen door de synergie van investeringen tussen de publieke en particuliere sector te stimuleren en innovatie in de EU dichter bij de markt te brengen. Proefprojecten zullen interregionale partnerschappen helpen concrete zakelijke projecten en investeringsmogelijkheden te identificeren.

3. Verdere hervorming van de onderzoeks- en innovatiesystemen binnen de regio's

Structurele hervormingen en betere institutionele en regelgevingskaders zijn van essentieel belang om het concurrentievermogen te verbeteren en innovatiestrategieën te ontwikkelen. De Commissie zal meer doen om de lidstaten aan te moedigen ten volle gebruik te maken van de EU-steun om het ontwerpen en uitvoeren van hervormingen te vergemakkelijken. Ze wil dit bewerkstelligen door middel van bijstand op aanvraag van de dienst ter ondersteuning van de structurele hervorming² en de beleidsondersteuningsfaciliteit Horizon 2020³. Ten slotte verzoekt de Commissie de lidstaten de dialoog met alle belanghebbenden tijdens het Europees semester te intensiveren.

4. Synergieën tussen EU-beleid en -instrumenten vergemakkelijken

Er bestaat al een aanzienlijk aantal regionale, nationale en Europese beleidsprogramma's en -instrumenten⁴ om innovatie, groei en werkgelegenheid te stimuleren of interregionale samenwerking te bevorderen. De Commissie zal nationale en regionale autoriteiten helpen deze beter te combineren en mogelijke synergieën op het gebied van overheidsopdrachten en staatssteun te verduidelijken.

MEER INFO

<http://bit.ly/2yKppXe>

<http://bit.ly/2xtHjOD>

<http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/>

1) COM(2017) 376 final

2) https://ec.europa.eu/info/departments/structural-reform-support-service_en

3) <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/tags/policy-support-facility/>

4) Gezamenlijke technologie-initiatieven, publiek-private partnerschappen, het Europees Instituut voor innovatie en technologie, allianties voor kennis- en sectorvaardigheden in het kader van Erasmus+, Europese strategische clusterpartnerschappen, Enterprise Europe Network, Europese innovatiepartnerschappen, Start Up Regions Network, Interreg-programma's, enz.

EENDRACHT MAAKT MACHT IN BELGIË

In 1994 deed de Universit  Libre de Bruxelles (ULB) een gok en maakte Charleroi, België, tot biotechnologiecentrum. Dankzij de steun van Europa en Wallonië vond in 1999 de inauguratie van het Institute of Molecular Biology and Medicine (IBMM) plaats.

De ULB wilde een biopark creëren dat zowel een academisch onderzoekscentrum als een motor van economische ontwikkeling was voor de stad Charleroi, die als voormalig vlaggenschip van de staalindustrie bezig was met een volledige industriële transformatie.

De gok heeft zich uitbetaald. Vandaag de dag verenigt het Charleroi Biopark meer dan 1100 personen binnen:

- > Vier onderzoeksinstituten: het IBMM, het Instituut voor Medische Immunologie, het Centrum voor Microscopie en Moleculaire Beeldvorming en het Laboratorium voor Onderzoek naar Plantenbiologie;
- > De I-Tech-Incubator, verantwoordelijk voor het creëren, aantrekken en ondersteunen van de groei van het bedrijf;
- > het HeLSci opleidingscentrum, dat bedrijven helpt te groeien door specifieke opleidingsprogramma's te ontwikkelen; en
- > Meer dan 47 bedrijven, waaronder enkele internationale ondernemingen.

Centrum voor microscopie en moleculaire beeldvorming

Deze ontwikkelingen werden mogelijk gemaakt door onderzoeksactiviteiten, opleiding, technologieoverdracht en industriële ontwikkelingen op Bioparkniveau te coördineren. Ook is er een slimme-specialisatiestrategie geïmplementeerd om de ontwikkeling op drie gebieden te stimuleren: immunologie, beeldvorming en celtherapie.

Andere bepalende factoren zijn onder meer de wil van politieke instanties om de groei in de sector te ondersteunen, de aanwezigheid in Wallonië van belangrijke industriële spelers zoals GSK Vaccines en UCB, en de oprichting van netwerken van openbare en particuliere investeerders. Biopark-bedrijven hebben meer dan 650 miljoen euro aan particuliere investeringen aangetrokken.

Zonder initiële investering van de ULB, de EU en Wallonië zou het Biopark nu niet bestaan. Het aanhoudende succes van het programma is ook het resultaat van een duidelijke strategie, een onderlinge afstemming van nationaal, regionaal en lokaal beleid en de convergentie van publieke en particuliere actoren. „Eendracht maakt macht” is tenslotte het motto van België!

Dominique Demont 

Directeur van BIOPARK Charleroi Brussels South, België

INVESTEREN IN DE TOEKOMST VAN ZWEDEN

De Zweedse regio Västra Götaland is een van Europa's leiders op het gebied van innovatie. De op een na grootste

Volvo 7900 Electric Hybrid

regio van het land is de thuisbasis van verschillende grote industrieën, zoals Volvo Cars, Volvo Group, SKF en Astra Zeneca. De regio is sterk op het gebied van onderzoek en innovatie en besteedt bovengemiddeld aan onderzoek en ontwikkeling. Bovendien zijn er vijf gerenommeerde universiteiten. De industrie staat centraal in de regionale economie en de regio is een proefterrein voor veel nieuwe, duurzame technologieën.

Slimme specialisatie is een geïntegreerd onderdeel van de algemene groei- en ontwikkelingsstrategie van Västra Götaland 2020. In de strategie worden 13 sectoren met de nadruk op zes sterke punten als prioriteiten genoemd: biowetenschappen, vervoer, groene chemie, materialen, textiel en de maritieme sector. In een kader van thematische programma's investeert de regio Västra Götaland veel in innovatie en ontwikkeling in deze sectoren. Ze leggen hierbij de nadruk op het opbouwen van duurzame structuren voor samenwerking,

tests en demonstratie. Veel van deze structuren bevinden zich in de zes wetenschapsparken van de regio.

Dergelijke investeringen hebben de regionale economie geholpen zich op economische verandering voor te bereiden. Oudere, ouderwetse industrieën, zoals de textielindustrie, zijn erin geslaagd te transformeren en concurrerend te blijven binnen de kenniseconomie.

De textielproductie is de bakermat van de industriële ontwikkeling in veel Europese landen, zo ook in Zweden. Tijdens terugkerende economische crises verloor Zweden veel banen toen de productie naar het buitenland verhuisde. Toch heeft de textielindustrie de stad Borås, het belangrijkste centrum van de textielproductie in Västra Götaland, nooit echt verlaten. De bedrijven in de regio hebben twee derde van alle mensen in de Zweedse textielsector in dienst. In plaats van te concurreren met bedrijven die goedkope T-shirts verkopen, richten innovatieve nieuwe bedrijven in Borås zich op nicheproducten.

Västra Götaland is ook het belangrijkste Zweedse centrum voor O&O op het gebied van duurzaam vervoer, waar bijna de helft van de automobielsector in het land werkzaam is. Automatisering, elektrificatie en voertuig-ICT behoren tot de concurrerende sectoren van de industrie. Momenteel lopen er in de regio verschillende grote demonstratieprojecten, waaronder ElectricCity, waar elektrische bussen van Volvo in het openbaar vervoer van de stad in de praktijk worden getest.

Een voorbeeld van synergie tussen fondsen voor de strategie voor slimme specialisatie is Asta Zero, een unieke testfaciliteit voor de veiligheid van wegen en voertuigen, die in 2014 is geopend. Deze investering was afkomstig van regionale en nationale financiering, aangevuld met middelen uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, en een uniek contract met de automobielsector die belofde de faciliteit meerdere jaren te gebruiken en te betalen.

Hanna Blomdahl

Senior officer, afdeling O&O, regio Västra Götaland, Zweden

RIS3 AAN HET WERK IN NOORDOOST-ROEMENIË

Of het nu gaat om het opleiden van een kind, het bouwen van een brug tussen twee gemeenschappen of het redden van een leven in een ziekenhuis met geavanceerde technologie: we werken aan vertrouwen in de menselijke vooruitgang door middel van regionale planning en het beheer van de EU-structuurfondsen. We doen dit als onderdeel van onze missie, maar wat en hoe we dat doen komt voort uit onze motivatie.

Slimme specialisatie is van essentieel belang voor Europeanen. S3 kan de gehele Europese economie aanzienlijk veranderen door de dynamiek van het hele continent om te vormen. De Europese economie was nog nooit zoveel in beweging. Onze regio, Noordoost-Roemenië, is geen uitzondering.

Dankzij de structuurfondsen zijn er in de regio veel verbeteringen tot stand gebracht, waardoor meer burgers toegang krijgen tot schoon water, betere openbare diensten, betere banen en betere connectiviteit dankzij nieuwe infrastructuur. De meeste over-

heidsinvesteringen hebben zich hierop geconcentreerd en sindsdien is de kwaliteit van het leven voortdurend verbeterd.

S3 in Noordoost-Roemenië is een inclusief instrument voor planning en programmering, een manier om maatschappelijke uitdagingen samen op te lossen en de samenwerking binnen de viervoudige helix te stimuleren, met als enig doel ontwikkeling en welvaart genereren. Een nieuwe generatie innovatoren, start-ups en particuliere spelers met een internationale roeping stellen sectoren als agrovoeding, textiel en nieuwe materialen, IT&C, gezond leven en ouder worden, biotechnologie en milieu in staat om slimme-specialisatiesectoren te worden.

Met toewijding en hard werken heeft S3 een pijplijn van 129 projecten gegenereerd die onze regio voor altijd een nieuwe vorm zullen geven, indien we deze voor 2023 kunnen uitvoeren. Er zijn 65 projecten die het ontwikkelen van sleutelcompetenties en het valoriseren van onderzoeksresultaten bij bedrijven tot doel hebben en die gericht zijn op financiering uit OP's. Met 36,15 miljoen euro uit het Regionaal Operationeel Programma (ROP) worden 36 voorstellen ondersteund voor de ontwikkeling van diensten die zich bezig zullen houden met technologieoverdracht. Dankzij een ongekende inspanning hebben de beheersautoriteit en de agentschappen voor regionale ontwikkeling in het ROP een specifieke doelstelling voor RIS3 gecreëerd: 25 miljoen euro wordt gebruikt ter ondersteuning van de uitvoering van de resterende 28 geïntegreerde, uit meerdere punten bestaande interventieprojecten, gericht op belangrijke regionale economische waardeketens.

Vasile Asandei

Algemeen directeur van ADR Nord-Est, Roemenië

INNOVATIE ZONDER GRENZEN

Blauwe as Campus opkomende ziekten, Delft

De Nederlandse regio Zuid-Holland krijgt te maken met de enorme uitdaging zich aan te passen aan klimaatverandering. Als toegangspoort tot Europa via de Rotterdamse haven investeert de regio fors in slim en schoon vervoer. De metropoolregio moet ook de stad voeden en een veilig, schoon en gezond milieu voor haar burgers verzorgen.

Sterke economische clusters brengen innovatieve oplossingen als reactie op deze onderling samenhangende uitdagingen. Daarom ligt de nadruk niet alleen op de ontwikkeling. We testen innovaties in veldlaboratoria, waar 24 uur per dag 7 dagen per week in de praktijk kan worden getest om oplossingen te ontwikkelen die een echte bijdrage kunnen leveren om Europese maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Deze aanpak vereist kruisbestuivingen tussen disciplines en sectoren en expertise moet worden gedeeld met andere Europese steden en regio's zodat we strategieën voortdurend kunnen verbeteren en van elkaar kunnen leren.

Een andere belangrijke bijdrage aan Europa's grote maatschappelijke uitdagingen komt ook terug in de 1 miljard

euro aan Europese investeringen die in de periode 2007-2014 zijn gedaan en de 700 miljoen euro die reeds in de periode 2014-2020 is gefinancierd. Europese investeringen in onderzoek en ontwikkeling op basis van excellentie zijn belangrijk en bewijzen de kracht van onze clusters.

Unieke Europese grootschalige vrij toegankelijke O&O-faciliteiten, zoals de NeCEN-microscoop en de Bioprocess Pilot Facility, worden gefinancierd door het EFRO, samen met Nederlandse valorisatiecentra en incubators zoals YES! Delft. De resultaten bestaan uit 160 start-ups, honderden geoctrooieerde technologieën, actieve bedrijven in meer dan 80 landen, een geïnvesteerd kapitaal van meer dan 130 miljoen euro en meer dan 1000 banen.

Het agentschap Innovatiekwartier ondersteunt de regionale economische ontwikkeling door middel van een renouveau-fonds, dat gedeeltelijk door het EFRO wordt gefinancierd. Daarnaast werken de partners in de regio samen met de Europese Investeringsbank aan een regionaal investeringsplatform om particuliere investeringen te stimuleren.

Deze investeringen vormen een belangrijke basis voor ons regionale innovatie-ecosysteem. Ondernemingen werken nauw samen met elkaar en met drie universiteiten, twee medische centra en universiteiten voor toegepaste wetenschappen om oplossingen voor de uitdagingen van vandaag te ontwikkelen en te testen. Bij kruisbestuiving gaat het onder meer om de toepassing van big data voor vrede en bescherming tegen overstromingen, 3D-printen in de maritieme en medische industrie en nieuwe geneesmiddelen op basis van plantenextracten. Nauwe samenwerking met andere Europese regio's in verschillende EU-netwerken, zoals het Vanguard Initiative, is een reden te meer om de slimme-specialisatiestrategie voor Zuid-Holland op grote schaal te beschouwen als een basis voor innovatie zonder grenzen: sectoroverschrijdende, grensoverschrijdende en fondsenoverschrijdende investeringen.

Jacqueline Spuijbroek

EU-vertegenwoordiger van de provincie Zuid-Holland, Nederland

S3 behaalt resultaten in Centre-Val de Loire

Op het eerste gezicht zou S3 een nachtmerrie kunnen zijn voor een regio die noch stedelijk noch hightech is, met name binnen het gediversifieerde economische netwerk van het Franse Centre-Val de Loire. Sinds de regionale belanghebbenden in 2011 hebben besloten om het concept te steunen, zijn er echter veel verbeteringen aangebracht om een doelmatigere strategie voor regionale economische ontwikkeling te bereiken en resultaten te boeken.

De resultaten komen voort uit een zeer geïntegreerde aanpak, waarbij in een heel vroeg stadium toonaangevende beleidsmakers op het hoogste politieke niveau werden betrokken. Dit gaf het ondernemend ontdekkingsproces een stevige legitieme basis en bevestigde dat een selectie van vijf specialisatiegebieden niet te veel is.

Specialisatiegebieden zijn nu niet alleen de belangrijkste referentie voor het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO), maar ook voor het Europees Partnerschap voor innovatie, voor de productiviteit en duurzaamheid in de landbouw (EIP-AGRI), het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (Elfpo) en andere beleidsinstrumenten op regionaal niveau.

De absorptiecapaciteit van de fondsen (Europees, nationaal, regionaal) is geoptimaliseerd dankzij:

- › Beheer van het regionale innovatienetwerk dat het mogelijk maakt meer projecten te identificeren die verband houden met de S3-prioriteiten, met name op het gebied van onderzoek, ontwikkeling en innovatie in de particuliere sector;
- › Continue communicatie met belanghebbenden en een toegewijd team voor een toegewijd beheer van RIS3;
- › Diepgaande betrokkenheid bij interregionale samenwerkingsprogramma's zoals Interreg Europe om ijkpunten te bepalen en RIS3 daaraan te passen;
- › Koppelingen in prioriteiten van de waardeketen die aangeven waar moet worden geïnvesteerd, op basis van gegevens en duidelijke criteria. Dit heeft ook bijgedragen aan een sterkere reputatie en aantrekkelijkheid van de regio.

De methodologie die in het Centre-Val de Loire is toegepast, naast de belangrijke ondersteuning van het S3-platform, is des te nuttiger gebleken omdat de regio Parijs dankzij de nabijheid heeft kunnen delen in de sociaaleconomische effecten van RIS3. Hoe ruraler de regio, hoe belangrijker deze sleutelfactoren zijn.

Frédéric Pinna

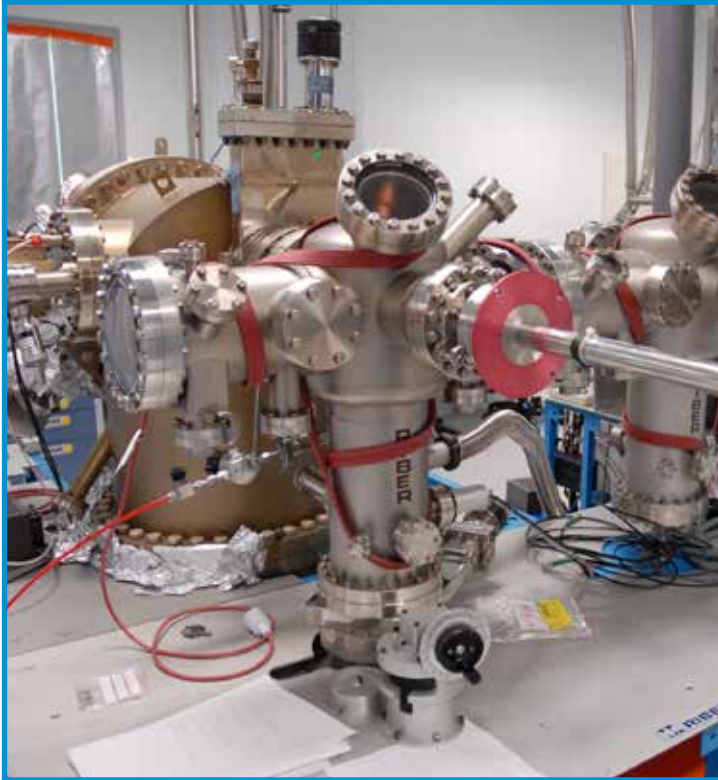
Directeur van DEV'UP Centre-Val de Loire, Frankrijk

Deelnemers aan een workshop over ICT-prioriteit voor erfgoedtoerisme

EUROREGIONALE STRATEGIEËN DIE GRENZEN OverschRIJDEN

In 2014-2015 heeft de Mission Opérationnelle Transfrontalière (MOT) een studie uitgevoerd naar de economische ontwikkeling in grensoverschrijdende gebieden, waarbij de nadruk werd gelegd op de grenzen tussen Frankrijk en zijn buurlanden. Daarnaast werden er nog drie andere Europese grenzen verkend. Hieruit bleek dat grensoverschrijdende economische ontwikkeling vele facetten kent: partnerschap van ondernemingen, grensoverschrijdende uitvoer of dienstverlening, bilocatie, onderaannemingsrelaties en interclusterering. Dit wordt over het algemeen echter niet beschouwd als een territoriale troef of een potentieel concurrentievoordeel.

Het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal moet niet alleen in de Europese ruimte als geheel plaatsvinden, maar ook in grensoverschrijdende regio's om grensoverschrijdende integratie te bevorderen. Dit is een potentiële bron van welvaart, als het gecoördineerd wordt via grensoverschrijdende strategieën voor economische ontwikkeling, bijvoorbeeld op het gebied van innovatie.

Aangezien alle Europese regio's hun eigen strategie voor slimme specialisatie moesten ontwikkelen, kon dit leiden tot gezamenlijke grensoverschrijdende initiatieven. Voor de Frans-Spaanse grens heeft de Euromediterrane Euregio

Pyreneeën/Middellandse Zee (Languedoc-Roussillon, nu gefuseerd tot Occitanië, Catalonië en de Balearen) een regionale innovatiestrategie opgesteld na de oprichting van een Euroregionaal innovatiepartnerschap in januari 2013 en een territoriale evaluatie van de strategische sectoren en het innovatieve potentieel van de partnerregio's.

Door de raakvlakken in deze S3 te identificeren, konden de drie gemeenschappelijke ontwikkelingspijlers voor de Euroregionale strategie worden bepaald: e-gezondheidszorg, water en agrovoeding (verenigd tot "Innovatie voor een gezond leven en actief ouder worden"). Opgemerkt moet worden dat de Euroregio Aquitaine-Euskadi-Navarre een soortgelijk proces in gang heeft gezet in zijn strategisch plan 2014-2020.

Jean Peyrony, Algemeen directeur van Mission opérationnelle transfrontalière (MOT), Frankrijk

MEER INFO

Studie van de MOT over grensoverschrijdende economische ontwikkeling, medegefinancierd door het EFRO in het kader van het nationale steunprogramma Europ'Act: <http://bit.ly/2wl00NE>

Euroregio Pyreneeën/Middellandse Zee: <http://www.euroregio.eu/en>

Projectinformatieblad over grensoverschrijdende Euroregionale strategieën voor economische ontwikkeling en innovatie: <http://bit.ly/2jkqZJy>

Euroregio Aquitaine-Euskadi-Navarre: <http://www.aquitaine-euskadi.eu/en/>

POMMEREN BEVORDERT PARTNERSCHAPPEN EN O&O-PROJECTEN

De ontwikkelingsprocessen die in het Woiwodschap Pommeren zijn vastgesteld, met inbegrip van de gebieden voor slimme specialisatie (GSS) van Pommeren, vormen het belangrijkste beleidskader voor regionale ontwikkeling en het investeren van overheidsmiddelen in O&O. De eerste mededingingen voor O&O-projecten in het kader van de regionale fondsen van de EU (besteding van 34 miljoen euro) lieten een aanzienlijk toepassingspotentieel zien. Deze investeringen leiden tot de ontwikkeling van bijvoorbeeld een kleine duwboot met hybride aandrijving, een technologisch platform voor vliegtuigafhandeling op de grond en producten die kraakbeenafbraak voorkomen. Er zijn meer dan 100 projecten medegefinancierd (41 miljoen euro) voor investeringen om het concurrentievermogen van ondernemingen te verbeteren. En er werd meer dan 17 miljoen euro besteed aan projecten ter uitbreiding van de universitaire infrastructuur gericht op praktijkgericht onderwijs.

Om partners aan te moedigen mee te denken en doen op het gebied van innovatieontwikkeling door O&O-projecten uit te voeren, paste Pommeren het proces van GSS-selectie van onderaf toe, gebaseerd op partnerschappen. Mededinging stond open voor alle entiteiten in de regio: bedrijven, clusters, universiteiten en niet-gouvernementele organisaties. Meer dan 400 waren betrokken bij het tweejarige proces, waaruit de regionale regering vier GSS heeft geselecteerd:

- > Offshore-, haven- en logistieke technologieën;
- > Interactieve technologieën in een door informatie verzadigde omgeving;
- > Eco-efficiënte technologieën voor de opwekking, overdracht, distributie en het verbruik van energie en brandstoffen en in de bouw;
- > Medische technologieën op het gebied van welvaarts- en ouderdomsziekten.

Haven van Gdansk

Belangrijk voor het systeem dat slimme specialisaties in Pommeren implementeert, zijn de zogenaamde horizontale projecten die potentiële voordelen opleveren door de hele specialisatie te ontwikkelen en prioritaire toegang tot regionale financiering te krijgen. De GSS-partners waren het eens over het toepassingsgebied van 17 projecten (totaal 75 miljoen euro), bijvoorbeeld voor O&O-infrastructuur.

De activiteiten van entiteiten in Pommeren zijn zichtbaar door de initiatieven voor de oprichting van een maritieme, medische en ruimte-incubator. Bovendien worden dergelijke entiteiten steeds vaker betrokken bij internationale projecten: Slimme blauwe regio (Interreg) of Innolaps (Horizon 2020).

Om het contact tussen GSS-leden en het zelfbestuur en gezamenlijke activiteiten in een specialisatiegebied te faciliteren, werden de zogenaamde GSS-raden opgericht met vertegenwoordigers van bedrijven, de wetenschappelijke sector en instellingen uit het bedrijfsleven, inclusief clusters.

Dialogo in Pommeren is een vast onderdeel van het beleid van de lokale overheden op het gebied van economische, sociale en culturele ontwikkeling. Het is zeker een interessante ervaring voor regionale partners om te zien hoe een GSS van onderaf wordt geselecteerd. Dankzij onconventionele en consequente beslissingen en een op partnerschap gebaseerde aanpak kunnen we zeker concurreren op de internationale markt.

*Karolina Lipńska
Afdeling economische ontwikkeling, Kantoor van de
marshal van het Woiwodschap Pommeren, Polen*

RegioStars Awards 2017: 24 projecten uit de finale in de schijnwerpers

Opnieuw zetten we met de RegioStars Awards van dit jaar de meest opvallende regionale projecten van Europa in de schijnwerpers. De jury van deskundigen heeft uit de 103 inzendingen 24 finalisten uit 20 verschillende lidstaten en één buurland gekozen. De Awards worden op 10 oktober aan de winnaars uitgereikt tijdens de Europese Week van de regio's en steden 2017.

DIT JAAR KONDEN
BEHEERSAUTORITEITEN PROJECTEN IN
VIJF PRIJSCATEGORIEËN INDIENEN:

**SLIMME SPECIALISATIE VOOR INNOVATIE IN
HET MKB:** van start-up tot scale-up

ENERGIE-UNIE: Klimaatactie

**VERSTERKING VAN DE POSITIE VAN VROUWEN
EN ACTIEVE PARTICIPATIE**

ONDERWIJS EN OPLEIDING

CITYSTARS: steden in digitale transitie

DE FINALISTEN

Slimme specialisatie voor innovatie in het mkb: van start-up tot scale-up

1. Bio Base NWE: Vlaanderen, België (Europees Fonds voor regionale ontwikkeling - EFRO)

Het Bio Base NWE-project voorzag innovatoren in de bio-economie en mkb-bedrijven van een financieringssysteem op basis van vouchers voor apparatuur en technische ondersteuning. Deze steun voor de ontwikkeling van proefproducten trok de aandacht van investeerders, wat ervoor zorgde dat proefprojecten werkelijkheid werden. <http://www.biobasenwe.org/>

2. 3D Boost and 3D Invest: West-Finland, Finland (EFRO)

Het project 3D Boost and 3D Invest bundelde hun kennis en middelen op het gebied van 3D-printen en middelen in de onderwijsinstellingen in de regio. Deze werden vervolgens ter beschikking gesteld aan bedrijven die niet over de middelen beschikten om nieuwe technieken te testen, om hen te helpen met onderzoek, ontwikkeling en productie van nieuwe producten. <http://3dpirkanmaa.fi/>

3. Science Link: Oostzeeregio (EFRO)

Het project Science Link, een samenwerkingsnetwerk van grote onderzoekscentra die fotonen en neutronen in het Oostzeegebied meten, lanceerde uitnodigingen tot het indienen van voorstellen om gebruik te maken van de faciliteiten van het

centrum en bood gratis advies en ondersteuning aan het mkb. Producten die binnen de reikwijdte van het project werden ontwikkeld en verbeterd, waren onder andere betere reddingsvesten, elektronische apparaten en huidverzorgingsproducten. <https://www.science-link.eu/>

4. IPN TecBIS – Technologische bedrijfsinnovatie duurzame groei – Business accelerator: Centro, Portugal (EFRO)

Business accelerators spelen een belangrijke rol in de economische ontwikkeling van Portugal. Sinds mei 2014 heeft TecBIS meer dan 23 technologische mkb-bedrijven geholpen om te innoveren, te groeien en te exporteren. Samen hebben deze bedrijven nu meer dan 550 hooggekwalificeerde professionals in dienst. <http://www.ipn.pt/>

5. SEREN: Wales, Verenigd Koninkrijk (EFRO)

Dit project heeft kleine bedrijven in Wales geholpen om koolstofarme energiebronnen uit de aardkorst te benutten door technologie te demonstreren, en door ondersteuning van deskundigen en industriële input te bieden. SEREN heeft 90 mkb-bedrijven ondersteund, 111 banen gecreëerd, 28 projecten opgericht en 36 processen en producten ontwikkeld. <http://grc.engineering.cf.ac.uk/>

Energie-unie: klimaatactie

1. Bouw van Gymnasium van Põlva: Põlvamaa, Estland (EFRO)

In de Estlandse regio Põlva is een bijna volledig koolstofneutrale school gebouwd. Alles aan de school is gericht op energie-efficiëntie, met ledverlichting die door 144 zonnepanelen op het dak van stroom worden voorzien en een zeer effectief

warmteterugwinningssysteem, speciale isolatie en milieuvriendelijke ramen en meubels. <http://www.innove.ee/>

2. Innovatieve koolstofarme overheidsdiensten: Manner-Suomi, Finland (EFRO)

De Finse gemeente Ii heeft haar CO₂-uitstoot sneller dan waar dan ook in het land gereduceerd door over te schakelen op hernieuwbare energiebronnen en haar openbare diensten opnieuw te ontwerpen. Door het project konden burgers met de overheid ideeën uitwisselen over welke klimaatkeuzes wenselijk waren en hoe deze eenvoudig gemaakt konden worden. <http://www.greenpolis.fi/en/projektit/>

3. Îlot Allar netwerk voor gematigde watertemperatuur: Provence-Alpes-Côte d'Azur, Frankrijk (EFRO)

Dit project levert warmte en airconditioning aan gebouwen door energie uit de zee te halen. Een circuit van gematigd water verbindt het zeewaterenergieterugwinningstation in de haven van Marseille met pompen in de stadswijken. Van hieruit wordt energie verzonden voor warmte, koude lucht en warm water. <http://www.massileo.fr/>; <http://www.europe.regionpaca.fr>

4. Stadsverwarmingcentrale voor de woningen van Montieri: Toscane, Italië (EFRO)

Door een nieuw, geavanceerd verwarmingssysteem is de Italiaanse stad Montieri aangesloten op de geothermische centrale in het naburige Travele. Hierdoor beschikken de inwoners nu over veilige, betrouwbare en betaalbare verwarming en warm water. Het systeem vervangt het gebruik van houtkachels en gasketels, waardoor het energieverbruik, de kosten en de uitstoot van broeikasgas aanzienlijk worden verminderd. <http://www.comune.montieri.gr.it/>

5. SEAP Alps: Alpegebied (EFRO)

De gemeenschappen in de Europese Alpen zijn bijzonder kwetsbaar voor de opwarming van de aarde. Dit project creëert een gemeenschappelijk platform voor Alpegemeenten om samen succesvolle mitigatie-/aanpassingsstrategieën en energieactieplannen uit te stippelen, ondanks de problemen die het moeilijke terrein en de verschillende landen die erbij zijn betrokken, met zich meebrengen. <http://seap-alps.eu/>

Versterking van de positie van vrouwen en actieve participatie

1. Meer eerbiediging van de gendergelijkheid in het grensgebied van BG-TR -Gelijkheid: Boergas, Bulgarije; Kirklareli, Turkije (grensoverschrijdend programma in het kader van het pretoetredingsinstrument)

Dit project verzorgde workshops over gendergelijkheidskwesties en ondernemerschap in Boergas, Bulgarije, en Kirklareli, Turkije, om meer werkgelegenheid voor vrouwen in de grensregio te creëren. Dit heeft geresulteerd in de oprichting van comités voor vrouwelijk ondernemerschap in de kamers van koophandel van beide landen.

<http://www.cci-bourgass.org/>; <http://www.genderequality-cbc.eu>

2. Vrouwen in de bouw: Île-de-France, Frankrijk (Europees Sociaal Fonds – ESF)

Het project Vrouwen in de bouw biedt uitsluitend aan vrouwen professionele opleidingen in vaardigheden zoals pleisteren, schilderen, tegelen en vloertegels leggen om de vooroordelen rond de rol van vrouwen op de werkvloer te bestrijden. 98 % van de werknemers in de bouwsector is mannelijk, maar dankzij het netwerk van plaatselijke bouwbedrijven heeft meer dan 62 % van de stagiaires binnen het project een baan voor een jaar of langer in de bouwsector gevonden.

<http://www.habiter-au-quotidien.fr/>

3. Back2Job - ingenieurs gezocht!: Leine-Weser, Hannover, Duitsland (ESF)

Ondanks het tekort aan geschoolde werknemers in wiskunde, exacte wetenschappen of technologie vinden vrouwen met beroepskwalificaties op dit gebied het na hun verlof om gezinsredenen vaak moeilijk om weer in deze sector te beginnen of raken ze ontmoedigd. Tijdens dit project kregen vrouwen individuele begeleiding, training, beursbezoeken, mentoring en werkervaring, terwijl ook de werkgevers bewust werden gemaakt van de behoefte aan flexibiliteit. <https://www.bnw.de/>

4. Samen voorbij de stilte: Riga, Letland (OP Personeelszaken en werkgelegenheid)

In dit project werkte de Letse dovenvereniging samen met het kraamziekenhuis van Riga om dove moeders tijdens de bevalling en de eerste paar dagen van het moederschap te informeren en te ondersteunen. De service bleek zo populair dat het partnerschap ook na de looptijd van het project doorging. <http://www.lns.lv/lat/>

5. Coördinatie ter verbetering van de integratie op de arbeidsmarkt en sociale insluiting van slachtoffers van op gender gebaseerd geweld: Regio Murcia, Spanje (ESF)

In de regio Murcia zijn vrouwen vaker werkloos dan mannen en hebben overlevenden van gendergerelateerd geweld vaak niet de vaardigheden en het vertrouwen om de arbeidsmarkt weer te betreden. Dit project ondersteunde de overlevenden van gendergerelateerd geweld met actieplannen, trainingen en beurzen. In juni 2016 had 57 % van de deelnemende vrouwen al werk gevonden. <http://www.sefcarm.es/>

6. Agile Nation 2: Wales, Verenigd Koninkrijk (ESF)

In Wales hebben vrouwen tweemaal zo vaak als mannen een laagbetaalde baan. Agile Nation 2 is een loopbaanontwikkelingsprogramma dat advies, training en begeleiding biedt om vrouwen te stimuleren en hen in staat te stellen management- en niet-traditionele functies aan te nemen. Tot op heden zijn er 1336 deelnemers en 304 bedrijven ondersteund. <https://www.cteg.org.uk/>

Onderwijs en opleiding

1. EkoBiz: Gemeente Split-Dalmatië, Kroatië (OP Personeelszaken en werkgelegenheid)

Om de ontvolking van het platteland en de werkloosheid in de regio tegen te gaan heeft het EkoBiz-programma meer dan 100 jonge en nieuwe boeren een gespecialiseerde opleiding en bedrijfsadvies over biologische landbouw gegeven. Met behulp van EU-financiering zijn er 15 stagiaires met een nieuwe boerderij gestart. <http://www.rera.hr/>

2. Dote Unica Lavoro: Lombardije, Italië (ESF)

Dit project bevordert ondernemerschap in Lombardije door individuele werkzoekenden te profileren op basis van hun ervaring, werkloosheidsduur, geslacht en leeftijd om hen op maat te ondersteunen. In de eerste fase zijn 54 275 mensen aan een stage begonnen. <http://www.fse.regione.lombardia.it/>

3. PFK - Podmiotowe Finansowanie Kształcenia: Klein-Polen, Polen (OP Personeelszaken en werkgelegenheid)

Het vereenvoudigde vouchersysteem van PFK, dat mkb-bedrijven toegang geeft tot gefinancierde opleidingsprogramma's, vermijdt administratieve beperkingen en garandeert hoge opleidingsnormen. Het systeem maakt korte metten met inge-

wikkelde procedures en zorgt ervoor dat overheidsgelden op de juiste wijze worden gebruikt. Al meer dan 7000 werkgevers hebben er gebruik van gemaakt. <http://www.wup-krakow.pl/>

4. EOI voor Europese samenwerking: Madrid, Spanje (ESF)

Door dit programma krijgen Spaanse ondernemers de mogelijkheid om met verschillende ervaren mentors uit andere landen in contact te komen en zo meer inzicht te krijgen. Elke ondernemer profiteert van een plan op maat, online en face-to-face trainingssessies en de kans om te netwerken met lokale ondernemers en potentiële partners. Tot dusver zijn 102 internationaal gerichte Spaanse bedrijven opgericht. <https://www.eoi.es/>

CityStars: steden in digitale transitie

1. SOHJOA: Helsinki-Uusimaa, Finland (cohesiebeleid)

In het Sohjoa-project worden geautomatiseerde minibussen getest die de „laatste kilometer“ verzorgen (last mile). Dit stuk wordt over het algemeen beschouwd als het moeilijkste en duurste onderdeel van het openbaar vervoer. De proeven die al op openbare wegen en in het gemengde verkeer plaatsvinden, moeten bijdragen aan een verschuiving van de particuliere auto's naar duurzame, autonome, niet-vervuilende vervoersoplossingen. <http://sohjoa.fi/>

2. Smart Service Power: Düsseldorf en Amsberg, Duitsland (EFRO)

Om ouderen in staat te stellen zelfstandig thuis te blijven wonen, heeft het project het platform Internet van de dingen ontwikkeld waarmee diverse technologieën op afstand kunnen worden beheerd. Deze gebruiksvriendelijke apparaten kunnen

gegevens verzamelen over gewicht en hydratatie, detecteren valpartijen, helpen bij het toedienen van de dagelijkse medicijnen en kunnen hulp inroepen.

<http://bit.ly/2xhKQhN>; <http://bit.ly/2eRPNUh>

3. The Małopolska Agglomeration Card (MKA): Klein-Polen, Polen (EFRO)

Het MKA-project heeft een geïntegreerde ticketoplossing ontwikkeld voor alle pendeltreinen, het stadsvervoer en park-and-ridefaciliteiten in de Poolse steden Krakau en Tarnow. Met één enkele kaart, mobiele app en abonnement stelt MKA reizigers in staat om met één klik enkele, geïntegreerde of seizoenskaarten te kopen. <http://www.mka.malopolska.pl/>

4. Geïntegreerd platform voor openbare diensten Uitvoering en elektronische betalingen van Olsztyn: Regio Północny; Ermland-Mazurië, Polen (EFRO)

De gemeente Olsztyn heeft een e-services voor lokale belastingaangiften, aangiften voor onroerend goed, parkeerkaarten en boetes, enz. geïntegreerd en geïmplementeerd. Met de elektronische portaalsite kunnen burgers tijd en moeite besparen doordat ze gemakkelijker toegang krijgen tot hun persoonlijke informatie zonder naar het stadhuis te moeten en door hen in staat te stellen papieren en betalingen online en op tijd in te dienen. <http://www.olsztyn.eu/>

MEER INFO

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/regio-stars-awards/

Zakendoen in EU-regio's en -steden

„Zakendoen in de Europese Unie” is een reeks verslagen waarin het bedrijfs- en regelgevingsklimaat in steden en regio's van de EU wordt geanalyseerd. Dit wordt geproduceerd door de Wereldbankgroep in samenwerking met de Europese Commissie. Het eerste verslag over 22 steden in Bulgarije, Hongarije en Roemenië werd op 13 juli in Sofia, Bulgarije, gepresenteerd.

Dit eerste verslag in een reeks subnationale verslagen die door de Wereldbankgroep worden opgesteld op verzoek van en gefinancierd door directoraat-generaal Regionaal en stedelijk beleid van de Europese Commissie, behandelt een aantal kwesties, zoals: Hoe kunnen Europese landen en regio's hun ondernemingsklimaat verbeteren om het concurrentievermogen van de lokale economie te versterken? Waarom zijn lokale besturen en instellingen zo belangrijk om de juiste voorwaarden voor duurzame en rechtvaardige groei te scheppen? Welke instrumenten hebben lokale besluitvormers nodig om ervoor te zorgen dat bedrijven in hun regio of stad blijven groeien?

Het verslag is opgesteld in samenwerking met de regeringen van de drie betrokken landen: Bulgarije, Hongarije en Roemenië. In navolging van het traditionele model „Zakendoen” van de Wereldbank, waarin jaarlijks de grootste zakensteden ter wereld worden gerangschikt, wordt er nu voor het eerst verder gekeken dan Sofia, Boedapest en Boekarest. Er worden 22 extra steden behandeld: zes in Bulgarije, zeven in Hongarije en negen in Roemenië.

Het analyseert bedrijfsregelgeving voor middelgrote en kleine binnenlandse bedrijven op vijf gebieden: het starten van een bedrijf, bouwvergunningen, toegang tot elektriciteit, registratie van onroerend goed en het afdwingen van contracten.

Goede praktijk

Het verslag bevat ook opvallende vergelijkingen met 187 andere economieën wereldwijd en, nog belangrijker, praktische aanbevelingen en goede praktijken om het ondernemingsklimaat verder te verbeteren.

De belangrijkste bevindingen van Zakendoen in de Europese Unie 2017: Bulgarije, Hongarije en Roemenië laten verschillen en gemeenschappelijke trends zien tussen de landen en steden.

De bedrijfsregelgeving en de uitvoering ervan variëren aanzienlijk, zowel tussen Bulgarije, Hongarije en Roemenië onderling als binnen de landen zelf, met de grootste verschillen in Bulgarije en Roemenië.

Geen enkele stad blinkt uit op alle vijf de gemeten gebieden; van de 22 vergeleken steden scoort elk op minstens één

indicator in de bovenste helft en op minstens één andere in de onderste helft.

Elk land heeft steden die het EU-gemiddelde op ten minste één gebied overtreffen: Varna en Plevna in Bulgarije om een bedrijf te starten, Pecs en Szeged in Hongarije bij het afhandelen van bouwvergunningen, alle Hongaarse steden en Oradea in Roemenië bij het registreren van onroerend goed, en de meeste steden bij het afdwingen van contracten. Geen enkele stad benadert echter het EU-gemiddelde voor toegang tot elektriciteit.

Boedapest en Sofia lopen beide achter op de meeste kleinere steden in hun land. Maar Boekarest figureert in de bovenste helft van de Roemeense steden op de meeste meetpunten. Hieruit blijkt dat het land goed in staat is om efficiënt te reageren op de grote vraag naar zakelijke dienstverlening.

Hervormingsgezinde ambtenaren kunnen voor tastbare verbeteringen zorgen door de goede praktijken in andere steden uit hun land na te volgen. Bulgaarse steden zouden het starten van een bedrijf makkelijker kunnen maken door de in Varna toegepaste goede praktijken over te nemen.

Hongaarse steden zouden de toegang tot elektriciteit kunnen verbeteren door de goede praktijken van Szeged en Szekesfehervar toe te passen. En Roemeense steden zouden het voorbeeld van Timisoara kunnen volgen om het afdwingen van contracten te verbeteren.

Lokale troeven benutten

In een commentaar op het verslag zei Corina Crețu, commissaris voor regionaal beleid: „Met dit verslag werken de Commissie en de Wereldbank opnieuw samen om een gunstig ondernemingsklimaat te scheppen als belangrijk onderdeel van de agenda voor

HOE DICHT BENADEREN DE 22 STEDEN DE BESTE REGELGEVENDE PRAKTIJEN IN DE WERELD?

Stad (land)	Een bedrijf starten		Afhandelen van bouwvergunningen		Toegang tot elektriciteit		Onroerend goed registreren		Afdwingen van contracten	
	DTF-score	Positie	DTF-score	Positie	DTF-score	Positie	DTF-score	Positie	DTF-score	Positie
Boergas (Bulgarije)	90,05	3	69,23	11	65,49	3	70,67	18	72,68	15
Pleven (Bulgarije)	90,50	2	71,92	8	54,66	13	70,44	19	73,63	12
Plovdiv (Bulgarije)	90,05	3	68,30	12	65,06	5	69,59	21	72,36	17
Ruse (Bulgarije)	88,33	11	71,34	9	54,71	12	71,53	17	75,38	7
Sofia (Bulgarije)	86,82	21	72,75	6	54,64	14	69,23	22	67,04	20
Varna (Bulgarije)	90,56	1	70,53	10	59,05	10	70,19	20	74,23	9
Boedapest (Hongarije)	87,28	20	67,89	13	63,25	7	80,08	6	73,75	11
Debrecen (Hongarije)	87,61	13	72,71	7	63,36	6	81,16	1	81,72	1
Gyor (Hongarije)	87,32	18	73,35	5	63,25	7	80,80	4	74,20	10
Miskolc (Hongarije)	87,61	13	73,47	4	61,76	9	80,92	2	79,53	2
Pecs (Hongarije)	87,61	13	75,58	1	65,21	4	79,96	7	77,07	4
Szeged (Hongarije)	87,57	16	74,38	2	67,46	1	80,80	4	75,98	6
Szekesfehervar (Hongarije)	87,32	18	73,70	3	65,53	2	80,92	2	79,12	3
Brasov (Roemenië)	88,78	9	56,28	17	49,56	19	74,65	9	64,24	22
Boekarest (Roemenië)	89,53	5	58,09	15	53,23	15	74,65	9	72,25	18
Cluj-Napoca (Roemenië)	88,78	9	54,32	20	50,41	18	73,81	16	73,34	14
Constanta (Roemenië)	87,52	17	49,26	21	49,06	20	74,65	9	75,04	8
Craiova (Roemenië)	86,27	22	61,31	14	53,01	16	74,65	9	73,37	13
Iasi (Roemenië)	88,28	12	56,01	18	57,76	11	74,65	9	72,64	16
Oradea (Roemenië)	89,53	5	57,84	16	50,80	17	75,48	8	72,01	19
Ploiesti (Roemenië)	89,53	5	54,40	19	47,22	21	74,64	15	65,86	21
Timisoara (Roemenië)	89,53	5	48,92	22	43,56	22	74,65	9	76,13	5

Bron: Databank Zakendoen

Opmerking: de DTF-score (Distance To Frontier - afstand tot de grens) laat zien hoe ver een locatie afstaat van de beste prestaties van een willekeurige economie op iedere Zakendoenindicator. De score wordt van 0 tot 100 genormaliseerd waarbij 100 de grens voor de beste praktijk aangeeft (hoe hoger de score, hoe beter).

concurrentievermogen en groei in de regio's van de EU. Het laat zien hoe belangrijk het is om ons te concentreren op het creëren van de juiste omstandigheden en te vertrouwen op lokale mogelijkheden en troeven. Een dergelijke op het territoriale niveau gebaseerde aanpak stond ook centraal in het verslag over de versterking van innovatie in de Europese regio's."

Arup Banerji, regionaal directeur voor de Europese Unie van de Wereldbankgroep, voegde hieraan toe: „We willen beleidsmakers op verschillende niveaus, zowel Europees, nationaal en lokaal, bewijs leveren voor hun strategische keuzes en hen helpen een beter regelgevend kader voor ontwikkeling en groei te promoten."

De reeks *Zakendoen in de Europese Unie 2017* bouwt voort op de eerdere nationale edities over Italië, Spanje en Polen. In de komende maanden worden hier nog vier landen aan toegevoegd: Tsjechië, Slowakije, Portugal en Kroatië.

Dit verslag vormt een waardevolle input voor de landenverslagen voor het Europees semester en past goed bij het initi-

atief voor achterstandsregio's. Dit initiatief werd in juni 2015 door commissaris Crețu gelanceerd om na te gaan welke factoren verantwoordelijk zijn voor de rem op de groei en investeringen in de regio's van de EU met een laag inkomen en een lage groei (de achterstandsregio's). Door kritieke ontwikkelingsaspecten in kaart te brengen kunnen er mogelijke oplossingen worden voorgesteld om de groei te stimuleren en het inkomen in deze regio's te verhogen.

In het in april 2017 gepubliceerde document worden de investeringsbehoeften, groeideterminanten, het macro-economische kader en de noodzaak van structurele hervormingen geanalyseerd. Bovendien bevat het concrete ideeën om de belemmeringen voor groei in de proefregio's Polen en Roemenië aan te pakken. De auteurs pleiten er dan ook met klem voor dat de Europese regio's steun blijven ontvangen van het cohesiebeleid om het dagelijks leven van hun burgers te verbeteren. ■

MEER INFO

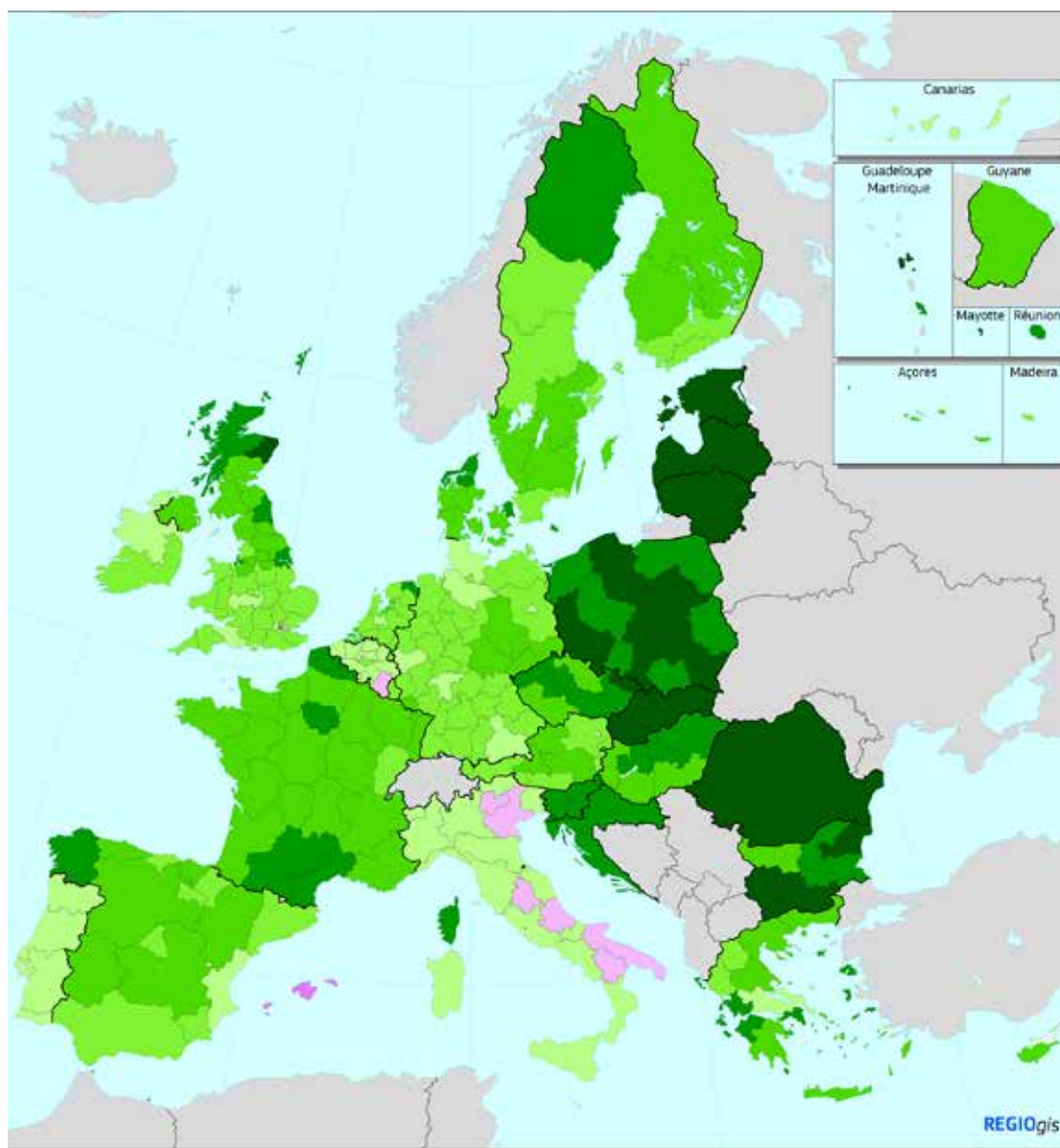
<http://www.doingbusiness.org>

Economische groei herstelt zich in EU-regio's

Na de recessie met dubbele dip in 2008 en 2011 groeit de EU-economie nu met ongeveer 2 %. In vrijwel alle EU-13-regio's groeide het bbp per hoofd van de bevolking van 2001 tot 2008 (kaart 1) met percentages van meer dan 5 % per jaar. Zowel in de minder ontwikkelde regio's als in overgangs-regio's was de groei hoger dan gemiddeld, waardoor deze regio's hun achterstand konden inhalen. De economische crisis heeft tussen 2009 en 2015 in ongeveer 40 % van de regio's, voorna-

melijk in Ierland, Italië, Spanje, Portugal en Griekenland, geleid tot een daling van het bbp per hoofd van de bevolking. In de meeste Griekse regio's is het bbp per hoofd van de bevolking door de crisis met meer dan 3 % per jaar gedaald (kaart 2). De crisis heeft een einde gemaakt aan de verkleining van de ongelijkheden, waarbij veel minder ontwikkelde en overgangsregio's met krimp te maken kregen of langzamer zijn gegroeid dan de EU, maar in 2015 begonnen de economische verschillen weer te krimpen.

1. REËLE ROEI VAN HET BBP PER HOOFD VAN DE BEVOLKING. 2001-2008

Gemiddelde jaarlijkse verandering t.o.v. het voorgaande jaar in %

EU-28 = 1,8

Bronnen: Eurostat, DG REGIO-schattingen

0 500 km

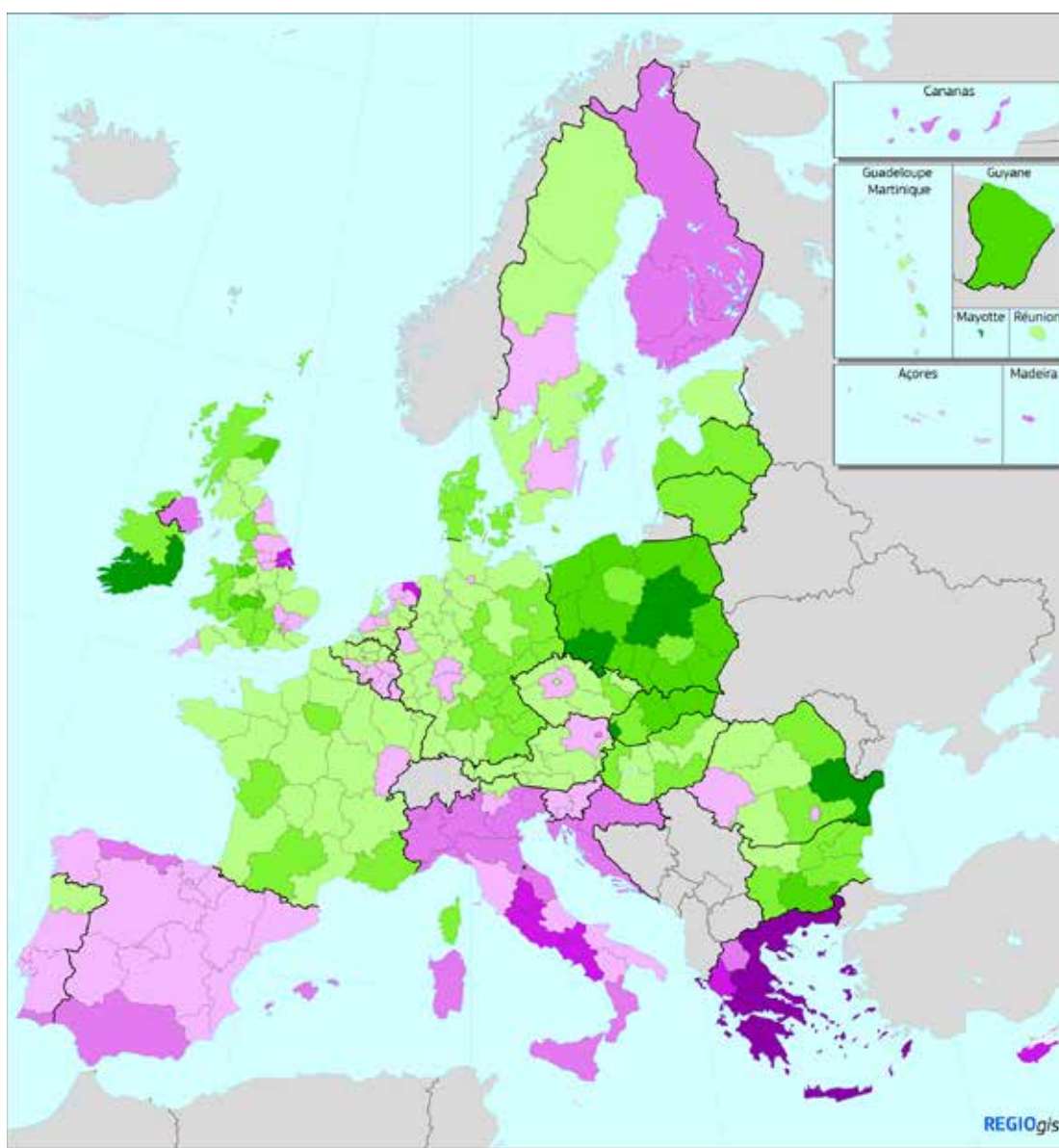
© EuroGeographics Vereniging voor administratieve grenzen

Mede door het cohesiebeleid konden groeivriendelijke overheidsinvesteringen worden veiliggesteld door de nationale medefinancieringsvereisten voor programma's in het kader van het cohesiebeleid voor de zwaarst getroffen lidstaten te verlagen. Die investeringen hebben deze lidstaten geholpen hun economisch groeipotentieel op lange termijn te versterken en het herstel te ondersteunen.

Volgens recente modelsimulaties ligt het bbp in de EU als gevolg van de programma's van het cohesiebeleid 2007-2013 aanzienlijk hoger, met name in de cohesielanden. Dankzij dit

beleid hebben de lidstaten die in 2004 en 2007 zijn toegetreden, een bbp geregistreerd dat in 2015 4 % hoger lag. In Zuid-Europa heeft het cohesiebeleid geholpen de daling van het bbp te beperken. Zonder het cohesiebeleid zou het bbp in Griekenland bijvoorbeeld 2 % lager liggen en in Portugal 1,5 % lager. De grootste effecten zijn terug te vinden op regionaal niveau. In 2015 lag het bbp in de minder ontwikkelde regio's Zuidelijke Grote Laagvlakte, Zuid-Transdanubië (Hongarije) en Noord-Centraal-Bulgarije (Bulgarije) respectievelijk 6,9 %, 5,9 % en 5,4 % hoger dankzij het cohesiebeleid. ■

2. REËLE ROEI VAN HET BBP PER HOOFD VAN DE BEVOLKING. 2009-2015

Gemiddelde jaarlijkse verandering t.o.v. het voorgaande jaar in %

EU-28 = 1,8

Bronnen: Eurostat, DG REGIO-schattingen

0 500 km

© EuroGeographics Vereniging voor administratieve grenzen

Transformatie van Noordelijk Centraal-Zweden door innovatie

Een rijkdom aan natuurlijke hulpbronnen heeft ertoe bijgedragen dat Noordelijk Centraal-Zweden, in het noorden van de Europese Unie, sterk is geïndustrialiseerd. De geografische ligging is echter ook een van de uitdagingen waarvoor het Europese cohesiebeleid, nu en in de toekomst, van vitaal belang is.

Noordelijk Centraal-Zweden heeft een oppervlakte van bijna 64 000 km². Dit is 16% van het Zweedse grondgebied, maar er woont slechts 11% van de bevolking. Gelegen in het centrale deel van het land verenigt de regio drie administratieve gemeenten: Gävleborg, Dalarna en Värmland, en Gävle – een stad met zo'n 100 000 inwoners als grootste stedelijke centrum.

De goede voorziening van natuurlijke hulpbronnen, bosbouw en ertsvoorraden heeft de ontwikkeling van traditionele productiesectoren zoals staal en papier aangewakkerd. Met een omzet van miljarden euro's hebben deze industrieën een aanzienlijk bijdrage kunnen leveren aan de Zweedse export. Maar deze industrieën lopen terug en nieuwere sectoren zoals ICT en toerisme winnen aan belang. Innovatie is uiterst belangrijk voor de toekomstige welvaart van dit deel van Zweden.

Als een van de rijkere landen in de EU is Zweden nationaal koploper op het gebied van innovatie. Noordelijk Centraal-Zweden loopt in vergelijking met de buurregio's echter achter: er zijn minder expertisecentra op het gebied van onderzoek en ontwikkeling en er is minder groei. De Universiteit van Karlstad is hierop een uitzondering. Deze universiteit werkt nauw samen met lokale bedrijven en neemt actief deel aan de onderzoeks- en innovatieprojecten van Horizon 2020 van de Europese Commissie.

Slimme specialisatie, waarbij wordt voortgebouwd op regionale sterke punten en waar belanghebbenden, zoals bedrijven, onderzoekers en overheidsinstanties, worden samengebracht, is van cruciaal belang gebleken om investeringen te stimuleren, nieuwe strategieën te ontwikkelen en nieuwe partnerschappen te zoeken. Dalarna is bijvoorbeeld lid van het succesvolle Vanguard Initiative, dat in 2014 is gelanceerd om industriële modernisering en samenwerking te bevorderen. Slimme specialisatie komt niet alleen

ten goede aan hoogtechnologische sectoren, maar ook aan diensten zoals toerisme en welzijn.

„Slimme specialisatie, waarbij wordt voortgebouwd op regionale sterke punten en waar belanghebbenden, zoals bedrijven, onderzoekers en overheidsinstanties, worden samengebracht, is van cruciaal belang gebleken om investeringen te stimuleren, nieuwe strategieën te ontwikkelen en nieuwe partnerschappen te zoeken.“

„Noordelijk Centraal-Zweden hecht veel waarde aan de strategie voor slimme specialisatie en vindt dit proces uiterst belangrijk om de prioriteiten van de regio zo goed mogelijk te identificeren,“ bevestigt Sune Ekbåge, voorzitter van het Structuurfondspartnerschap Noordelijk Centraal-Zweden (zie interview).

Op naar een kennismaatschappij

Een uitdaging is dat het percentage van de bevolking in de werkende leeftijd met volledige tertiaire opleiding lager is dan het nationale gemiddelde, terwijl de werkloosheid hoger ligt, vooral onder jongeren. Daarom moeten er nieuwe vaardigheden worden ontwikkeld en een onderwijsstelsel worden opgezet dat een kennismaatschappij en circulaire economie bevordert. Steun uit het Europees Sociaal Fonds (ESF) is belangrijk geweest om vaardigheden te verbeteren en jeugdwerkloosheid te bestrijden.

Door jongeren een baan te bieden, kan de langzame achteruitgang van de toch al dunne en vergrijzende bevolking een halt worden toegevoerd. Lange afstanden tussen stadscentra maken het vervoer duur en belemmeren de samenwerking. In het verleden was de toegang tot breedbandinternet beperkt, waardoor de ontwikkeling van cruciale, op ICT gebaseerde diensten voor industrieën en geïsoleerde huishoudens beperkt was.

Een van de topprioriteiten voor investeringen van de EU-structuurfondsen tussen nu en 2020 is dan ook de uitbreiding van breedbandtoegang in de hele regio. Betere communicatie zal het lokale concurrentievermogen versterken en de burgers van Noordelijk Centraal-Zweden laten zien dat EU-steun echt verschil kan maken in hun leven.

De specifieke doelstellingen van het operationeel programma 2014-2020 van Noordelijk Centraal-Zweden bestaan onder uit krachtiger onderzoek en innovatie, met name bij bedrijven uit het middel- en kleinbedrijf (mkb); de implementatie van hogesnelheidsbreedbandnetwerken, digitalisering en e-handel; de bevordering van start-ups en ondernemerschap; en de invoering van nieuwe technologieën om over te schakelen op een koolstofarme economie.

Bestrijding van discriminatie

De traditionele industriële basis van Noordelijk Centraal-Zweden heeft gezorgd voor een sterk gendergesegregerde arbeidsmarkt. Om deze uitdaging het hoofd te bieden hebben de drie regio's de beginselen van gelijkheid en non-discriminatie in het onderzoeks- en innovatiebeleid van de EU benadrukt. Värmland was de eerste regio in Europa die de strategie voor slimme specialisatie vanuit genderperspectief onder de loep nam, en ook Dalarna en Gävleborg hebben stappen gezet om de beginselen van gendergelijkheid en sociale tolerantie te integreren in innovatie-initiatieven.

Het percentage van de bevolking dat in het buitenland is geboren, ligt in deze regio onder het Zweedse landelijke gemiddelde en sociale uitsluiting is een probleem geweest voor immigranten van buiten de Scandinavische landen. Maar met de recente instroom van vluchtelingen in gemeenten in heel Zweden heeft ESF-financiering de integratie in Noordelijk Centraal-Zweden ondersteund: bijvoorbeeld door onderwijs en taalcursussen aan te bieden om nieuw aangekomen mannen en vrouwen in staat te stellen werk te vinden. In Gävleborg heeft het door het ESF gefinancierde project KIVO een model ontwikkeld om nieuw personeel in de gezondheidszorg en sociale dienstverlening sneller te integreren.

Noordelijk Centraal-Zweden is ook actief in grensoverschrijdende activiteiten binnen en buiten de EU, onder meer door deelname aan de Interreg-programma's Zweden-Noorwegen en het Oostzeegebied. Dit laatstgenoemde programma ondersteunt bijvoorbeeld een project dat de interactie tussen wetenschapsparken rond de Oostzee bevordert.

Het cohesiebeleid van de EU en investeringen tot en na 2020 spelen een heel belangrijke rol in de ontwikkeling van Noordelijk Centraal-Zweden tot een slimme, op kennis gebaseerde samenleving en in het bevorderen van de welvaart van de bevolking. ■

MEER INFO

Operationeel programma 2014-2020 Noordelijk Centraal-Zweden: <https://tillvaxtverket.se/>

Erkenning van de voordelen van het EU-lidmaatschap

Sune Ekbåge, voorzitter van het Structuurfondspartnerschap Noordelijk Centraal-Zweden, vertelt *Panorama* hoe deze dunbevolkte regio het cohesiebeleid en de structuur- en investeringsfondsen heeft aangewend voor belangrijke strategische en gemeenschapsgerelateerde zaken.

Hoe reageert u op de opvatting dat Zweden als nettobetaler geen hulp van het cohesiebeleid nodig heeft?

Als de EU een unie voor alle lidstaten ten bate van alle burgers wil blijven, is het gevaarlijk om te denken dat bepaalde delen ervan geen behoefte hebben aan het cohesiebeleid of de structuurfondsen. Het is heel belangrijk om het grotere geheel te zien met uiteenlopende onderwerpen en vakgebieden. Bij het grote publiek bestaat de neiging de EU als iets onnodigs en/of vreemds te beschouwen. Als we de structuurfondsen volledig zouden afschaffen, kan deze tendens aan kracht toenemen. Door de structuurfondsen krijgen mensen concreet het besef dat het EU-lidmaatschap voordelen en resultaten oplevert, niet alleen voor grote strategische aangelegenheden, maar ook voor gemeenschapsgerelateerde zaken zoals jeugdwerkloosheid en integratie.

Zweden is een rijk land, maar ook hier hebben sommige regio's te kampen met grotere uitdagingen dan andere. Noordelijk Centraal-Zweden is zo'n regio. Centralisatie en verstedelijking hebben ook invloed op het ontwikkelingsniveau in de Zweedse regio's. De structuurfondsen helpen regio's met grotere uitdagingen om hun omstan-

digheden op het gebied van werkloosheid, innovatievermogen, enz. te verbeteren. En sommige delen van onze regio hebben te maken met een hoge werkloosheid. Verschillende projecten van het Europees Sociaal Fonds (ESF) hebben een belangrijke rol gespeeld bij het terugdringen van de jeugdwerkloosheid door zich te richten op jongeren die ver van de dichtstbijzijnde werkgelegenheidskansen wonen of moeite hebben om daar naartoe te verhuizen. We zullen altijd te maken hebben met sociale uitdagingen en daarom hebben deze fondsen een grote invloed.

De mededeling inzake slimme specialisatie werd in juli door de Commissie goedgekeurd. In hoeverre kan uw regio het potentieel voor innovatie en concurrentievermogen in de Europese regio's benutten?

De drie regio's die samen Noordelijk Centraal-Zweden vormen, hebben elk hun eigen strategieën voor slimme specialisatie ontwikkeld op basis van de sterke punten en groeimogelijkheden van iedere regio. In Noordelijk Centraal-Zweden heeft dit voor meer cohesie binnen de regio gezorgd met meer samenwerkingsverbanden tussen het bedrijfsleven, organisaties en universiteiten/hogescholen, en

een politieke focus op prioritaire gebieden. Enkele van de sterke punten die naar voren kwamen, zijn onder meer slimme industrie, bio-economie, digitalisering en een innovatieve ervaringsindustrie. De strategieën hebben een genderperspectief. Dit is nodig omdat onze arbeidsmarkt zeer sterk gendergesegregeerd is. Slimme-specialisatiestrategieën hebben ook een belangrijke rol gespeeld in het Structuurfondspartnerschap om projectprioriteiten te identificeren.

Slimme specialisatie is een doeltreffend en transformatief instrument gebleken voor meer onderzoek en innovatie (O&I) en draagt bij aan een groter concurrentievermogen op regionaal en Europees niveau. De aanpak heeft succes geboekt bij het verfijnen van de prioriteiten en het bereiken van een systematischere aanpak op de lange termijn van het O&I-beleid. Onze regio is lid van het Vanguard Initiative, dat door de internationalisering zeer succesvol is gebleken.

Om uw vraag te beantwoorden: Noordelijk Centraal-Zweden hecht veel waarde aan de strategie voor slimme specialisatie en vindt dit proces uiterst belangrijk om de prioriteiten van de regio zo goed mogelijk te identificeren.

Welke resultaten verwacht u aan het eind van financieringsperiode 2014-2020? Welke lessen heeft u kunnen trekken uit de vorige programmeringsperiode?

Een van de belangrijkste kwesties tijdens de programmeringsperiode was mogelijkheden vinden om de aanleg van breedband via de structuurfondsen te financieren. Dit zal zeer concrete en belangrijke resultaten opleveren. De fondsen hebben processen in gang gezet en verdere financiering gegenereerd die uiteindelijk de aanleg van breedband naar de inwoners en bedrijven in de regio mogelijk zullen maken. Dit is een cruciaal punt in de ontwikkeling die noodzakelijk is voor het voortbestaan van onze regio. Je moet, waar je ook in Zweden woont, in staat zijn een bedrijf te runnen, en breedband is daarbij een belangrijke concurrentiefactor. We verwachten hier heel goede resultaten. Dit is ook van vitaal belang om onze burgers te laten zien dat de EU ook op lokaal niveau een belangrijke rol kan spelen.

Voor onze regio zijn investeringen in O&I, met behulp van deze fondsen, van groot belang voor het behoud van de bestaande industrie en het vasthouden en aantrekken van de nodige vaardigheden. Door de fondsen is er een samenwerking ontstaan tussen bedrijven en instellingen voor hoger onderwijs. Op korte termijn zien we misschien nog geen tastbare resultaten, maar de resultaten zullen zich tijdens de volgende programmeringsperiode aandienen in de vorm van nieuwe bedrijven, nieuwe innovaties, enz.

Het ESF heeft een belangrijke rol gespeeld en speelt nog steeds een belangrijke rol bij maatschappelijke uitdagingen die soms al te snel opkomen. Een voorbeeld

“Voor onze regio zijn investeringen in O&I, met behulp van deze fondsen, van groot belang voor het behoud van de bestaande industrie en het vasthouden en aantrekken van de nodige vaardigheden.”

hiervan is de stroom vluchtelingen die onlangs naar Zweden is gekomen. Op korte termijn heeft dit een economische last veroorzaakt voor verschillende regionale lokale autoriteiten. ESF-projecten hebben onze lokale overheden geholpen om deze mensen te integreren, zodat ze uiteindelijk een troef voor onze regio zullen worden.

Noordelijk Centraal-Zweden is een dunbevolkte regio in het noorden van de EU. Kunt u daarom zeggen dat u op een bepaalde manier kunt profiteren van Europese territoriale samenwerking?

Er zijn meerdere voorbeelden van projecten en initiatieven waaraan actoren uit Noordelijk Centraal-Zweden in het kader van territoriale samenwerking deelnemen. Onze regio is vooral betrokken bij het Interreg-programma Zweden-Noorwegen, maar we kunnen ook deelnemen aan de

Interreg-programma's van het Oostzeegebied en de Noordzee-regio en Interreg Europa. Een voorbeeld hiervan is een project dat erop is gericht kennis en interactie tussen wetenschapsparken in het Oostzeegebied te vergroten. Bovendien zal dit project een vorm van gestructureerde samenwerking op institutioneel niveau tot stand brengen, die op zijn beurt voordeel zal opleveren voor onze bedrijven. Bedrijven krijgen toegang tot netwerken en contacten in andere Oostzeelanden, waardoor zij hun markten kunnen uitbreiden. Onze bedrijven moeten meer internationaal gaan denken zodat ze nieuwe klanten en partners kunnen bereiken.

Hoewel Noorwegen geen lid is van de EU, is het de grootste handelspartner van Zweden. Wij profiteren in hoge mate van het Interreg-programma Zweden-Noorwegen, dat grensoverschrijdende samenwerking stimuleert. Dit gebeurt onder meer door het spoorwegverkeer over de grens te verbeteren of handelsbarrières te verkleinen. ■

Noordelijk Centraal-Zweden

BEVOLKING: met een gebied van 63 968 km² en een bevolking van 833 580 inwoners in 2014, vormt het ongeveer 11 % van de totale bevolking van het land.

ONDERZOEKSCAPACITEITEN: de regio beschikt over veel sterke actoren en belanghebbenden binnen onderzoek en innovatie, maar er zijn weinig traditionele kenniscentra. Er zijn drie universiteiten in de regio, de universiteit van Karlstad, de universiteit van Dalarna en de universiteit van Gävle. De universiteit van Karlstad onderhoudt een succesvolle en nauwe samenwerking met het bedrijfsleven en doet het goed wat betreft het veiligstellen van Horizon 2020-financiering.

ARBEIDSMARKT: de productiesector is de belangrijkste bron van werkgelegenheid, gevolgd door de dienstensector die 16,8 % van de werkgelegenheid in de regio uitmaakt. De uitdagingen waarmee Noordelijk Centraal-Zweden wordt geconfronteerd zijn onder meer de lage groei, de hoge jeugdwerkloosheid, de lage O&O-intensiteit en de slechte toegang tot breedband in de dunbevolkte regio met spreiding over een zeer groot gebied en hoge vervoerskosten. Er is actief gewerkt aan horizontale sociale vraagstukken in verband met regionale groei, O&O-beleid en integratie van gelijkheid en non-discriminatie.

STERKE PUNTEN: traditionele kapitaalintensieve sectoren, zoals staal, engineering en pulp en papier, overheersen hier. Andere belangrijke sectoren zijn machinebouw, vervoermiddelen, voedselverwerking, ICT en toerisme. Met sterke exportbedrijven met topvaardigheden en industriële expertise van wereldklasse scoort de regio hoog op verschillende gebieden, zoals geavanceerde materialen, bio-economie op basis van bossen, hernieuwbare energie en energietransmissie. Het bedrijfsleven is geclusterd in een geavanceerde industrie en binnen dienstverlenende innovatie zijn er partnerschappen met universiteiten, hogescholen en overheden om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken met gezamenlijke expertise op het gebied van energie, gezond werk/leven en innovatieve welzijnsvoorzieningen.

SLIMME SPECIALISATIE: elk van de drie regio's in Noordelijk Centraal-Zweden heeft een eigen strategie voor slimme specialisatie en heeft zijn specifieke sterke punten bepaald. De regio's en clusters in het gebied hebben een lange traditie van samenwerking en ervaringsuitwisseling. In het kader van het EFRO-project Slimme specialisatie in Noordelijk Centraal-Zweden werken de drie regio's aan een netwerk tussen universiteiten en clusterorganisaties.

BREEDBAND IN DE PLATTELANDS- GEBIEDEN VAN NOORDELIJK CENTRAAL-ZWEDEN

Jarenlang was snel breedbandinternet in dunbevolkte en landelijke gebieden in Noordelijk Centraal-Zweden slechts zeer beperkt beschikbaar. Värmland kon hier veel minder over beschikken dan andere provincies in Zweden, onder meer door het gebrek aan lokale interconnectienetwerken (regionale transportnetwerken).

Aangezien Värmland, net als heel Noordelijk Centraal-Zweden, dunbevolkt is, zijn dorpen en huishoudens zeer versnipperd en vergrijsd de bevolking sterk. Particuliere en overheidsbreedbandexploitanten hadden weinig belangstelling om hun breedbandnetwerken in deze plattelandsgebieden uit te breiden.

Het gebrek aan snel breedbandinternet vormt een belangrijk obstakel voor bedrijven waardoor de verstedelijking verder dreigt toe te nemen. En dit vormt weer een belemmering voor integratie. Bedrijven worden op het platteland vaker door vrouwen geleid dan in stedelijke gebieden.

Värmland heeft een zeer internationaal gerichte en exportafhankelijke industrie die stabiele breedbandnetwerken nodig heeft. De productiesector in de regio bestaat vooral uit staal en machinebouw, papier en pulp, maar ook uit mijnbouw en de delfstoffenindustrie. Deze sectoren proberen zich te herstructureren tot een model met een hogere kapitaal-, diensten- en kennisinhoud en zijn dus afhankelijk van de beschikbaarheid van breedband. Ook het toerisme groeit in Noordelijk Centraal-Zweden, net als de voedingsindustrie, handel, bosbouw en landbouw.

Met een financiering van in totaal 200 miljoen SEK (ongeveer 20 miljoen euro) uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling werken drie projecten aan lokale interconnectienetwerken (regionale transportnetwerken). Samen met publieke en particuliere breedbandexploitanten die voor aanleg van de laatste meters zorgen, zullen deze projecten de toegang tot hogesnelheidsbreedband aanzienlijk verbeteren. Een aantal van de projecten die voor het laatste deel van de toegang tot het netwerk zorgen, wordt gefinancierd uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling.

“*Ons bedrijf is actief in het toerisme en exploiteert hotel-, restaurant- en avonturentoerisme. Wij zitten ver weg in een dunbevolkt gebied in het meest noordelijke deel van de provincie Värmland. Het is erg moeilijk om hier een stabiele internetverbinding te krijgen. Soms hebben we grote problemen met onze internetverbinding, en het duurt soms dagen voor onze mail wordt afgeleverd. Dit leidt iedere keer weer tot inkomstenverlies, omdat gasten die online willen boeken geen reactie van ons krijgen. Onze klanten verwachten snel antwoord wanneer ze willen boeken. Als ze niet snel antwoord krijgen, kiezen ze een andere bestemming. We zijn blij dat ons bedrijf nu via het door het EFRO gefinancierde glasvezelnetwerk verbinding kan maken met hogesnelheidsinternet. Ons werk wordt hierdoor veel makkelijker en dat is een cruciale voorwaarde voor het overleven van ons bedrijf.*”

Annika Jonsson, Långbergets Sporthotell AB

SLIM

Clusters zijn van cruciaal belang voor innovatie en bedrijfsontwikkeling in Noordelijk Centraal-Zweden. De regio, die uit de provincies Värmland, Dalarna en Gävleborg bestaat, herbergt clusters van wereldklasse op gevestigde terreinen zoals staal- en materiaaltechnologie, bosbouw en toerisme, alsmede recentere regionale sterke punten zoals digitalisering en hernieuwbare energie.

Het met de RegioStars Award bekroonde SLIM-project (2007-2013) was de sleutel tot deze clusterontwikkeling. Het omvatte 700 bedrijven met 60 000 werknemers, via 15 clusters, die zich bezig hielden met procesondersteuning voor clusters, metingen op cluster- en bedrijfsniveau en beleidsleren. Het project creëerde nieuwe contacten en verhoogde het wederzijds vertrouwen tussen de deelnemers. Eén van de vele voordelen was dat dit tot een hoger groeipercentage bij de deelnemende bedrijven leidde. Ook sociale en ecologische duurzaamheid stond centraal in het project. Zo heeft het project bijvoorbeeld genderbewustzijn bevorderd als een manier om tekorten aan vaardigheden in traditioneel door mannen gedomineerde sectoren aan te pakken.

“Het SLIM-project was voor mij een perfecte kennismaking met de wereld van clusters toen ik uit het bedrijfsleven als procesleider in de industriële IT-cluster FindIT begon. Ik kreeg al snel inzicht in de andere clusters in de regio en hun gebieden van uitmuntendheid. Dit leidde ook tot een gezamenlijk project met meerdere clusters en veel extra gezamenlijke activiteiten.”

Britta Haag
Procesleider, FindIT

Tijdens de huidige programmeringsperiode zijn honderden bedrijven betrokken bij door het EFRO gefinancierde projecten. Dit gebeurde onder leiding van clusters die deelnamen aan SLIM, dat innovatie, internationalisering en bedrijfsontwikkeling voor regionale transformatie en oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen ondersteunt. Bovendien zetten alle regio's en clusters hun samenwerking met SLIM voort in het EFRO-project Slimme specialisatie in Noordelijk Centraal-Zweden, door hun ervaring op het gebied van slimme specialisatie mee te brengen.

MEER INFO

SLIM: <http://bit.ly/2h0EPfD>

SLIM (in het Zweeds): <http://bit.ly/2xsOCpL>

EFRO-project NMS3 (in het Zweeds): <http://bit.ly/2wXDzTR>

GENDERACADEMIE VOOR MKB-bedrijven

De Genderacademie voor mkb-bedrijven is een driejarig project dat in september 2017 van start gaat. Het wordt geleid door de universiteit van Karlstad en betreft gemeenten in de regio Värmland.

Het project moet de kennis over gendergerelateerde, organisatorische veranderingsprocessen, genderintegratie en normatieve innovatie ontwikkelen en toepassen om een grotere innovatiecapaciteit, O&O-intensiteit en groei bij het mkb in de regio te bevorderen.

Het heeft drie hoofddoelstellingen: i) concepten en praktische instrumenten ontwikkelen die het mkb kan gebruiken om gemakkelijk en kosteneffectief inspanningen voor genderintegratie te ontwikkelen; ii) een netwerk ontwikkelen en exploiteren voor regionale actoren op het gebied van groei en bevordering van het bedrijfsleven, zoals bedrijfsorganisaties, clusters, districtbesturen, gemeenten, kamers van koophandel en andere belangrijke spelers; en iii) de genderacademie voor het mkb verder ontwikkelen en oprichten, de impact van ondernemingen die met genderintegratie werken onderzoeken, en een evaluatiemodel ontwikkelen.

Het project is gericht op het mkb in sectoren als papier, IT en digitalisering, maar ook op creatieve en culturele ondernemingen, die tot de meest gendergesegregeerde bedrijven in de regio Värmland behoren. De verwachte resultaten zijn onder meer de ontwikkeling van interne wervingsprocessen, arbeidsomstandigheden, werkomgeving en organisatie en bedrijfscultuur vanuit het perspectief van gelijkheid, waardoor de werving en het aanhouden van zowel vrouwen als mannen wordt verbeterd.

Het doel op de lange termijn is dat aan het eind van het project de Genderacademie voor het mkb wordt opgericht als een hulpbronnenbank en centrum voor gendervraagstukken, gendergelijkheid, innovatie en groei, in samenwerking met de industrie in de regio en op nationaal niveau.

KENNISUITWISSELING - EEN WIN-WINCONCEPT

KTP, Knowledge Transfer Partnerships, is een project over kennisuitwisseling tussen het midden- en kleinbedrijf (mkb) en de academische wereld. Een pas afgestudeerde academicus krijgt gedurende één tot twee jaar de rol van KTP-projectleider bij een mkb-bedrijf waar hij/zij voor een strategisch ontwikkelingsproject zorgt. De projecten kunnen bestaan uit nieuwe markten, nieuwe producten of nieuwe processen. De projectleider wordt ondersteund door een businesscoach en een supervisor van de academie.

Het KTP-project lost enkele van de grote problemen op die verband houden met de groei van mkb-bedrijven, zoals tijd om werk en financiering te ontwikkelen en de juiste competenties aan te trekken. Tot dusver blijkt uit de resultaten van het project dat 75 % van de KTP-projectleiders een vaste baan bij een mkb-bedrijf krijgt aangeboden.

MEER INFO

Dalarna University: <http://www.du.se/ktp>

GENDERGELIJKHEID - DE HELE TIJD BESTUUR VAN HET DISTRICT DALARNA

Gendergelijkheid is aangemerkt als een sleutelfactor voor economische groei en meer werkgelegenheid. De raad van bestuur van het district Dalarna leidt een driejarig project, genaamd „Gendergelijkheid - de hele tijd”. Met financiering van het ESF richt het zich op de aanpak van gendersegregatie in de arbeidsmarkt en op het verhogen van de mogelijkheden van vrouwen om voltijds werk te vinden.

KIVO

In de afgelopen jaren is een door het ESF gefinancierd project dat de KIVO-methode (kwaliteitsintegratie in de gezondheidszorg en sociale zorg) heeft ontwikkeld, uitgegroeid tot een door werkgevers aangestuurd instrument om het snel groeiende personeelstekort in de zorgsector op te vangen. De KIVO-methode maakt met systematische samenwerking een verbreding van de wervingsbasis mogelijk door mensen van buiten de arbeidsmarkt in te sluiten. Het creëren van inclusievriendelijke werkplekken is essentieel voor dit succes. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de toezichthouders instrumenten voor actieve integratie ter beschikking stellen om een duurzame sociale ontwikkeling op lange termijn te bewerkstelligen.

Gestructureerde KIVO-samenwerking omvat werkgevers, opleidingsinstellingen, vakbonden en arbeidsvoorzieningsdiensten. KIVO heeft negen mogelijke stappen ontwikkeld die van werkloosheid tot vast werk leiden. De eerste stap is ervoor zorgen dat de persoon geschikt is voor een baan binnen de zorg en dat hij of zij echt geïnteres-

De doelgroep bestaat uit gekozen vertegenwoordigers, werkgevers en werknemers in acht deelnemende gemeenten. Via gendergelijkheidstraining integreert het project nieuwe kennis, methoden en instrumenten in de hele organisatie.

MEER INFO

(in het Zweeds): <http://bit.ly/2w3wYZj>

seerd is om in die sector te werken. Deelnemers zonder ervaring in de zorg krijgen de mogelijkheid om twee weken stage te lopen en zo te bepalen of het werk bij hen past. Ook krijgen ze leerplekken en taalcursussen aangeboden. Hierdoor ontstaat er veel minder frictie rond de samenwerking met mensen en neemt de kans toe, dat mensen die een leerwerkplek aangeboden krijgen, slagen in hun ontwikkeling naar werk. Het doel is om werkgevers actief te betrekken bij het creëren van de competenties die hun organisaties nodig hebben.

MEER INFO

(in het Zweeds):

<http://www.ya-delegationen.se/kivo-metoden/>

<http://bit.ly/2fiEnJR>

“Eerst zag ik de noodzaak van de lange introductieperiode niet in, omdat ik het tijdens de opleiding prima deed. Maar tijdens de aanlooperperiode realiseerde ik me dat er veel woorden waren die ik niet helemaal begreep. Communicatie met ouderen is van groot belang zodat ze zich veilig en comfortabel voelen met de dienstverlening in de zorg. Na afloop van het KIVO-programma had ik meer vertrouwen in mijn rol in de organisatie dankzij deze grondige kennismaking.”

NawlBik Cen, KIVO-deelnemer

GELIJKE REGIONALE GROEI EN ONTWIKKELING 2016-2018, REGIO GÄVLEBORG

Gelijke regionale groei en ontwikkeling 2016-2018 is een project onder leiding van de regio Gävleborg dat door het Zweeds Agentschap voor economische en regionale groei wordt gefinancierd. Het vloeit voort uit de nationale strategie voor de bevordering van het bedrijfsleven met gelijke voorwaarden. Het overkoepelende doel van de strategie is dat zowel vrouwen als mannen, ongeacht hun etnische afkomst of leeftijd, op gelijke voet gebruik kunnen maken van initiatieven en middelen voor bedrijfs promotie, zoals advies, hulp bij bedrijfsontwikkeling, cluster- en startersactiviteiten en financiering. Uitgangspunt is dat de ontwikkeling van gelijke voorwaarden binnen het systeem voor bedrijfsbevordering zal bijdragen tot duurzame groei en een beter concurrentievermogen van ondernemingen en regio's.

De regio Gävleborg richt zich op gelijke en regionale ontwikkeling met een intersectoraal uitgangspunt, waarbij gelijke voorwaarden worden gegarandeerd en aan een sociaal duurzamere regio wordt bijgedragen.

Dit wordt bijvoorbeeld bereikt door: i) een financieringsstrategie voor het beheer en de verdeling van de middelen voor regionale groei, die reeds is ontwikkeld en vastgesteld; ii) het afronden van een onderzoek naar de verdeling van regionale projectfondsen en directe bedrijfssteun per gender, land van herkomst en bedrijfstak; iii) inspanningen om de deskundigheid te vergroten gericht op strategisch belangrijke deelnemers op het gebied van gender en gelijkheid; en iv) de tenuitvoerlegging van een regionaal proces voor ontwikkeling en methodologische steun ter bevordering van het gebruik van structuurfondsen en fondsen voor regionale groei.

MEER INFO

Nationale strategie voor de bevordering van het bedrijfsleven onder gelijke voorwaarden 2015-2020: <http://bit.ly/2wmnQKB>

Gelijke regionale groei en ontwikkeling (in het Zweeds): <http://bit.ly/2gYAMUY>

ACADEMIE VOOR SLIMME SPECIALISATIE

De academie voor slimme specialisatie is een instrument voor de transformatie en vernieuwing van particuliere en publieke sectoren in de regio Värmland en voor de ontwikkeling van onderzoek en onderwijs aan de universiteit van Karlstad. Bedoeld is om onderzoek te gebruiken ten behoeve van de industrie, het provincie- en het gemeentebestuur in Värmland, en om het onderzoeksklimaat in de regio te versterken. Hoogwaardig onderzoek zal naar verwachting meer externe financiering voor de universiteit aantrekken.

De Academie zal samenwerking in de academische wereld, het bedrijfsleven en de samenleving ondersteunen en versterken om onderzoek te bevorderen waarbij slimme specialisatie centraal staat in de inhoud. De zes gebieden die in de onderzoeks- en innovatiestrategie voor slimme specialisatie van Värmland (VRIS3) als slimme specialisaties zijn aangemerkt, vormen de basis van de Academie. Deze zes gebieden zijn: waardecreërende diensten; op bossen gebaseerde bio-economie; digitalisering van welzijnsvoorzieningen; geavanceerde productie en complexe systemen; gedigitaliseerde ervaring van natuur, cultuur en plaatsen; en systeemoplossingen met fotonvoltaïsche cellen. Door onderzoek, innovatie en onderwijs met elkaar te verbinden bereidt de Academie studenten aan de Karlstad Universiteit voor op werk om industriële ontwikkeling in de zes prioritaire gebieden in Värmland te stimuleren.

De Academie zal het onderzoeksklimaat in de regio naar verwachting versterken en bijdragen tot: grote onderzoeks- en innovatieprojecten; investeringen, meer export en economische groei; het opzetten van bedrijven, internationale demonstratielocaties en testcentra; en beleidseffect ter ondersteuning van de zes specialisaties.

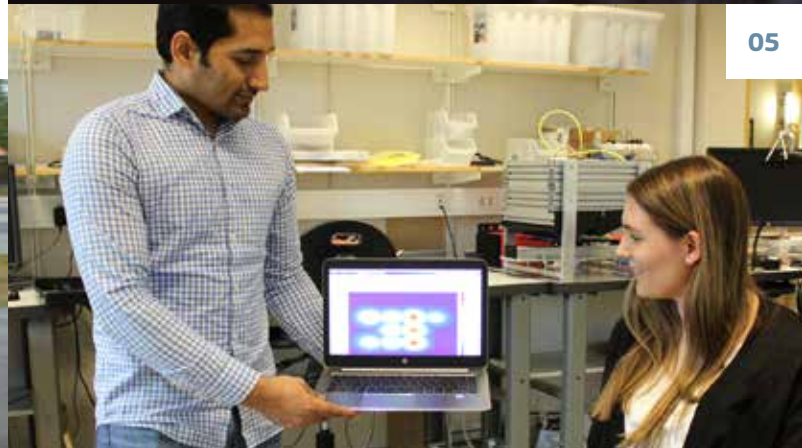
In een eerste fase wordt de Academie, een partnerschap tussen de universiteit van Karlstad en de Regio Värmland, van 2016 tot 2020 als project uitgevoerd. De regio en de universiteit trekken elk ongeveer 5 miljoen euro uit om onderzoek tot 2020 te financieren. Aanvullende steun wordt verwacht van externe bronnen, zoals nationale financiering, Horizon 2020 en de Europese Structuur- en investeringsfondsen.

MEER INFO

Universiteit van Karlstad: <http://bit.ly/2eRPyIT>

OP FOTO VASTGELEGD

Zweden is de thuisbasis van sterke actoren en belanghebbenden op het gebied van onderzoek, innovatie en slimme specialisatie met een groot potentieel om de regionale groei, het concurrentievermogen en de werkgelegenheid te stimuleren.

01 Mittstråket ontwikkelt een functionele en duurzame grensoverschrijdende vervoersroute voor personen en goederen in Centraal-Norrland.

02 Het BOOST-project zet zich in voor de ontwikkeling en presentatie van fysieke en virtuele prototypes voor duurzaam wonen en bouwen in glas en hout.

03 Bestemmingscapaciteitsopbouw in Zweeds Lapland ontwikkelt het toerisme in Zweeds Lapland door middel van netwerken, het opbouwen van strategische allianties en het stimuleren van productontwikkeling en innovatie.

04 Het project Lopme Laante (Sami Land) bouwt twee Sami-themaparken om de maatschappelijke rol en de ontwikkeling van de regio Härjedalen te illustreren.

05 SMART-onderzoekers en het bedrijfsleven werken samen om onderzoeksuitdagingen met betrekking tot het Internet van de dingen aan te pakken.

06 Safety & Security Test Arena is een samenwerkingsproject dat tot doel heeft Noordelijk Zweden tot een toonaangevende regio voor O&O in de veiligheidssector te maken.

07 Arena Grön Tillväxt ondersteunt nieuwe ideeën op het gebied van groene innovatie, waaronder een materiaal dat is ontwikkeld om kunststoffen in gezondheidszorg-toepassingen te vervangen.

08 Het SREss-project is betrokken bij het beveiligen van de infrastructuur voor de Europese onderzoeksfaciliteit Spallation Source die in de regio Skåne wordt gebouwd.

09 Framtidens solel I Östra Mellansverige streeft ernaar het investeringspercentage in zonne-energie in het mkb in Oostelijk Centraal-Zweden te verhogen.

10 In de regio Kronoberg ontwikkelt het project Step Two een methode om de groei bij kleine bedrijven met ondernemers uit het buitenland te stimuleren.

11 Het project Gamificatie van Dalarna wil een technisch platform opzetten dat gebruik maakt van de technologie voor game-ontwikkeling om meer bezoekers naar de regio te trekken.

12 Het VIRUS-project beheert een bezoekerscentrum op 's werelds eerste fossielvrije elektrische weg voor vrachtwagenverkeer in de regio Gävleborg.

09

10

11

12

Sprekend uit ervaring

Panorama heeft een selectie gemaakt van oprechte commentaren en opmerkingen van projectdeelnemers en burgers die in alle aspecten van het dagelijks leven hebben geprofiteerd van het cohesiebeleid en de regionale financiering.

“Diversiteit is normaal, diversiteit is natuurlijk... Het doel van het project „Diversiteit voor kinderen” is om kinderen en tieners voor te breiden op een leven in een tolerantere, open en meelevende samenleving.”

Paul Jüttner, Onderwijzer
Diversity4Kids (DE)

“Ik wil inclusief zijn en dit project heeft dat mogelijk gemaakt. Het heeft beleidsmakers en burgers verenigd om aan een koolstofarme samenleving te werken.”

Teijo Liedes
Voorzitter van de stadsraad van Li en
de milieuvereniging (FI)
Finalist van de RegioStars 2017: Innovatieve
koolstofarme overheidsdiensten

“Dit project helpt ons om gemeenschappen, verpleeginrichtingen, zorgverzekeraars, woningcorporaties, maar vooral ook senioren en hun familieleden ervan te overtuigen dat slimme technologie een groot deel van hun oplossing kan zijn.”

Bettina Horster, Directeur bedrijfsontwikkeling,
VIVAI Software AG (DE)
Finalist van de RegioStars 2017:
Smart Service Power

“Europa heeft er baat bij geld te geven aan projecten die innovatief zijn of die niet noodzakelijkerwijs op winst gericht zijn. Niemand zou een plek als deze kunnen oprichten omdat iedereen een veel groter rendement op zijn investering wil. We werken met mensen, dus het menselijk rendement is heel belangrijk. En als Europa kan bijdragen aan de financiering van projecten met een groter menselijk rendement, dan is dat geweldig.”

Sophie Desilly
Coördinator Story2Work
Art2Work (BE)

“MAD is een Brussels platform voor mode en design. Dit project is fantastisch omdat het ontwerpers en makers in Brussel echt helpt hun projecten en carrières te ontwikkelen en het hun ook een geweldige plek biedt om hun werk te laten zien.”

Silvia Martinelli, projectleider communicatie
MAD (BE)

“BEACON is erin geslaagd om groei te bevorderen van activiteiten die anders niet tot stand zouden komen. Bedrijven zagen hun omzet stijgen, ontwikkelden nieuwe producten en processen en creëerden nieuwe banen.”

Iain Donnison, Projectdirecteur
Winnaar van de RegioStars 2014: BEACON (UK)

“Open partnerschap en transparante activiteiten zijn de hoekstenen van meer wederzijds vertrouwen om diensten en producten voor mensen te creëren en duurzame verbindingen en perspectieven op te zetten.”

Irena Krivienė
Algemeen directeur, Universiteit van Vilnius,
Bibliotheek voor schoolcommunicatie en
informatiecentrum en centrale bibliotheek
Finalist van de RegioStars 2016: Jonvabaliai (LT)

“Ik ben nog steeds onder de indruk van de hoeveelheid kennis en contacten die we tijdens de EWRC in het buitenland en in andere regio's en culturen hebben opgedaan. Hier worden toekomstige consortia gevormd, besluiten genomen over replicatieactiviteiten, vragen gesteld en adviezen gegeven, spontane lunches georganiseerd en vooral langdurige vriendschappen gesloten, waardoor dit evenement een van de grootste lofzangen van de EU voor de lokale democratie is.”

Anya Margaret Baum, Algemeen directeur, The Keryx Group, Polen

“Interreg Volunteer Youth”:

grensoverschrijdende samenwerking en solidariteit bevorderen

Het Europees Solidariteitskorps (ESK) is een nieuw initiatief van de Europese Unie dat jongeren de gelegenheid biedt in hun eigen land of in het buitenland vrijwillig of betaald te werken aan projecten die gemeenschappen en mensen in heel Europa ten goede komen. Het EU-regionaal beleid doet met 1 miljoen euro mee aan dit initiatief om grensoverschrijdende, transnationale of interregionale programma's en aanverwante projecten de kans te geven om gedurende twee tot zes maanden vrijwilligers (EU-burgers tussen de 18 en 30 jaar) te ontvangen. Dit moet de prestaties van Interreg-programma's steunen en bevorderen, en hierover rapporteren zodat er meer bewustzijn ontstaat over de voordelen van grensoverschrijdende samenwerking binnen de hele EU. Hier volgen getuigenissen van vier jonge vrijwilligers die deelnamen aan het Interreg-initiatief Interreg Volunteer Youth (IVY) onder leiding van de Werkgemeenschap van Europese grensgebieden.

Silvia en Laura zijn sinds 21 mei 2017 Interreg-verslaggevers bij het gezamenlijk secretariaat van Alcotra. Dit zijn enkele van hun indrukken:

Silvia zegt dat je vanaf het begin af aan niet kunt ontkomen aan de teamspirit en wederzijdse steun van het secretariaatsteam. „Je kunt geen betere introductie krijgen tot grensoverschrijdende samenwerking, iets waarvan ik niet veel af wist voordat ik aan het initiatief deelnam. Ik denk dat ik nu beter geïnformeerd ben en beter op de hoogte van de voordelen van grensoverschrijdende samenwerking voor de Europese burgers.

Veel van deze hulp, zoals de restauratie van historische gebouwen of steun voor medische faciliteiten aan de grens, is alleen materieel, maar met de meerwaarde dat twee landen besluiten hun

krachten te bundelen om gemeenschappelijk aan een project te werken. Deze samenwerking brengt het idee in de praktijk dat je deel uitmaakt van één enkel grondgebied en dat je één gemeenschappelijk burgerschap deelt, namelijk het Europese. We moeten de gemeenschapszin versterken en er de verantwoordelijkheid voor nemen zodat grenzen als een ontmoetingsplaats worden gezien in plaats van als een hindernis die moet worden beslecht. Dat is waarschijnlijk op dit moment een van de grotere uitdagingen voor de Europese instellingen en burgers.”

Silvia, Italië

Laura legt uit dat vrijwilligerswerk als Interreg-verslaggever in Turijn voor haar een kans was om mee te werken aan een zaak die haar na aan het hart ligt: „De Europese Unie en de

voordelen voor haar burgers. Als Françoise met een affiniteit met Italië was ik benieuwd naar de samenwerking tussen deze twee landen. Dit is een opwindende ervaring die mij in staat stelt te begrijpen hoe de EU regio's aanmoedigt om gezamenlijke grensoverschrijdende oplossingen te ontwikkelen.

„Dit is een opwindende ervaring die mij in staat stelt te begrijpen hoe de EU regio's aanmoedigt om gezamenlijke grensoverschrijdende oplossingen te ontwikkelen”.

Ik heb meermaals de gelegenheid gehad om leiders van door het programma gefinancierde projecten te ontmoeten en hun acties en resultaten ter plaatse te observeren. Ik ontdekte projecten die zich bezig hielden met kwesties aan weerszijden van de grens, zoals de strijd tegen de leegloop van bergachtige gebieden, waardering voor cultureel en natuurlijk erfgoed en een betere preventie van natuurrampen.”

Laura, Frankrijk

Dankzij de frisse aanpak van het IVY-initiatief menen Laura en Silvia dat ze een bijdrage kunnen leveren aan de bevordering van burgerbetrokkenheid en het gevoel deel uit te maken van de Europese Unie. IVY heeft hen in staat gesteld een instrument dat al meer dan 27 jaar bestaat, een nieuw gevoel te geven. En daar zijn ze trots op.

Werken aan een grenzeloze toekomst

„Ik weet niet hoor, maar die Duitsers hebben best een goede muzieksmaak.” Dit citaat van een Nederlandse middelbare scholier raakt de kern van het project waarin we vrijwilligerswerk doen.

Het project heet „Nachbarsprache & buurcultuur”, de Duitse en Nederlandse woorden voor „buurtaal” en „naburige cultuur”. Door middel van uitwisselingen brengt het scholieren uit het middelbaar onderwijs in contact met hun gelijken over de grens. Dit helpt belemmeringen te verminderen en hen bewust te maken van de onbegrensde mogelijkheden die het andere land heeft om in de toekomst te studeren, werken of wonen. Begrijpen dat „de ander” helemaal niet zo anders is, is de eerste stap in dit proces.

De Radboud Universiteit Nijmegen (Nederland) en de Universiteit van Duisburg-Essen (Duitsland), die door slechts 100 kilometer en een grens uit elkaar liggen, hebben dit project onlangs geïnitieerd. Als studenten in het bi-nationale masterprogramma „Europese studies: Nederlands-Duitse studies” zijn we ons beiden goed bewust van het belang om Europese grenzen te overschrijden en de impact ervan te minimaliseren. Onze

professor Paul Sars, de projectcoördinator aan Nederlandse zijde, gaf ons de kans om een bijdrage te leveren.

„Je hebt drie maanden zomervakantie”, zei hij. „Waarom sluit je je niet aan bij ons team en doe je ervaring op in je toekomstige werkgebied?” Hij organiseerde dus een kantoor op de zesde verdieping met een prachtig uitzicht en bracht ons in contact met IVY. Om een beeld te krijgen van het project reisden we naar enkele deelnemende scholen en observeerden we de uitwisselingen. We hebben uit eerste hand kunnen ervaren wat voor positieve invloed het uitwisselen van scholieren heeft. Met de opkomst van sociale media en vloggers delen ze nu meer dan ooit dezelfde interesses en jeugdcultuur. Het is geweldig om te zien dat ze beseffen hoe ze op elkaar lijken!

Een integraal onderdeel van onze taak is scholieren mogelijkheden geven om hun ervaringen met hun omgeving te delen. We helpen hen bij het schrijven van blogberichten waarin ze zich kunnen concentreren op hun persoonlijke perspectieven over de uitwisselingen. Ook organiseren we „take-overs” op Instagram om ze de kans te geven zich uit te drukken in een nog vertrouwde omgeving.

Om publiciteit te creëren in de grensregio schrijven we ook persberichten en nodigen we lokale en regionale journalisten uit. We hebben op sociale media een platform gecreëerd om de inhoud en de media-aandacht van de scholieren te delen. Zo kunnen zowel de scholieren als de bevolking in het grensgebied zich beter bewust worden van de grote kansen die het andere land biedt.

We hebben ook een verborgen talent ontdekt voor het ontwerpen van flyers, posters en sjablonen. We mochten zelfs het projectlogo ontwerpen. Kortom, het team geeft ons veel vrijheid en verantwoordelijkheden waardoor onze IVY-ervaring erg prettig is!

Xander en Yonec, Nederland

MEER INFO

https://europa.eu/youth/solidarity_nl

<https://www.interregyouth.com/>

GRENSREGIO'S MAATREGELEN VOOR HET STIMULEREN VAN GROEI EN BANEN

De **interne markt en vrij verkeer** zijn EU-rechten. Burgers kunnen reizen, werken, studeren of gebruik maken van diensten in andere EU-landen. Deze rechten zijn met name belangrijk voor **grensgemeenschappen**.

1 op de 3

Europeanen woont in een grensregio:
150 miljoen mensen.

2 miljoen

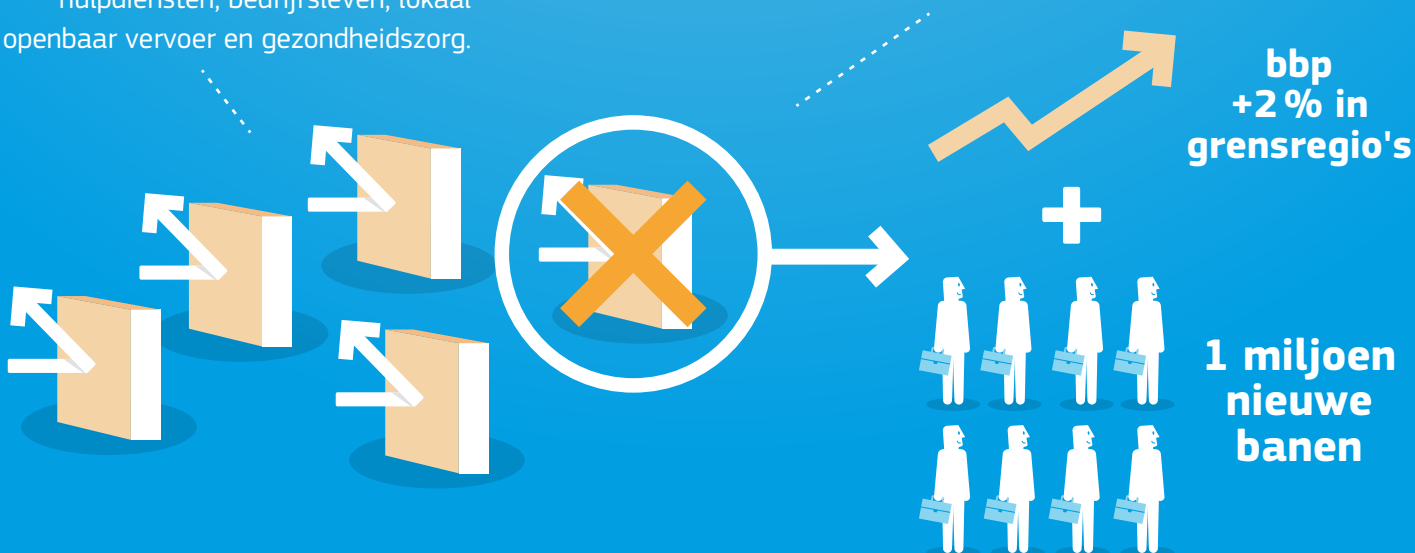
EU-burgers zijn **grensarbeiders of studenten**: ze passeren **dagelijks of wekelijks** een grens op weg naar werk of studie.

Dit zou soepel en gemakkelijk moeten verlopen.
Maar dit is vaak niet het geval.

Verschillen in **nationale wetgeving en administratieve procedures** belemmeren toegang tot werk, onderwijs, hulpdiensten, bedrijfsleven, lokaal openbaar vervoer en gezondheidszorg.

Het wegnemen van slechts **een vijfde** van alle obstakels kan leiden tot:

Deze problemen zullen worden aangepakt met de volgende 10 maatregelen.

De oprichting van een „**Border Focal Point**” binnen de Commissie zal de uitvoering van deze maatregelen vereenvoudigen en ondersteunen.

uitbreiden van samenwerking en uitwisselingen

e-overheid voor grensoverschrijdend openbaar bestuur

verbeteren van het wetgevingsproces

verstrekken van betrouwbare en begrijpelijke informatie en ondersteuning

ondersteunen van grensoverschrijdende werkgelegenheid

meer bundeling van voorzieningen in de gezondheidszorg

bevorderen van meertaligheid langs de grens

nadenken over het juridisch en financieel kader voor samenwerking

vereenvoudigen van grensoverschrijdende toegankelijkheid

dossieropbouw voor betere besluitvorming

28 EU-landen, samen met Noorwegen, Zwitserland en Liechtenstein, delen bijna **40 landgrenzen**, met meer dan **440 regio's** die zich aan minimaal één grens bevinden.

“Grensregio's zijn van essentieel belang voor de groei van Europa. Aangezien meer dan een kwart van het bbp van de EU daar wordt geproduceerd, ligt er een schat aan mogelijkheden.”

Europees commissaris voor Regionaal Beleid Corina Crețu

GEGEVENS PUNT: 4 – OPENDATA PLATFORM

HEBT U EEN PROBLEEM DAT U GRAAG IN EEN TOEKOMSTIGE EDITIE VAN HET PANORAMA GEGEVENS PUNT ZOU WILLEN ZIEN?

WILT U GRAAG DAT WE EEN GEGEVENS BESTAND OP HET ESIF-OPENDATA PLATFORM PLAATSEN?

ZO JA, STUUR DAN EEN E-MAIL NAAR: REGIO-EVAL@EC.EUROPA.EU

Regionale investeringen in vogelvlucht

De EU maakt 454 miljard euro vrij voor investeringen via de Europese Structuur- en investeringsfondsen (ESIF) in het meerjarig financieel kader (MFK) 2014-2020. Waar staan we halverwege de programmeringsperiode als het gaat om EU-betalingen?

Hoewel investeringen inherent zijn aan regionale ontwikkeling en meer cohesie, is overheidsgeld een belangrijke katalysator. Om de burgers in staat te stellen toezicht te houden op het geld van de Europese belastingbetalers dat in hun regio en land ter beschikking wordt gesteld, kan de EU nu een realtime (dagelijks) 360°-overzicht in vogelvlucht vanaf de basisbron bieden.

Jaaroverzicht van de de ESIF

Uit een analyse van de financiële uitvoering van het meerjarig financieel kader (MFK) 2014-2020 in het perspectief van de EU-betalingen blijkt een voortzetting van de trend van de vorige programmeringsperiode voor alle fondsen in het kader van de Europese Structuur- en investeringsfondsen. De pro-

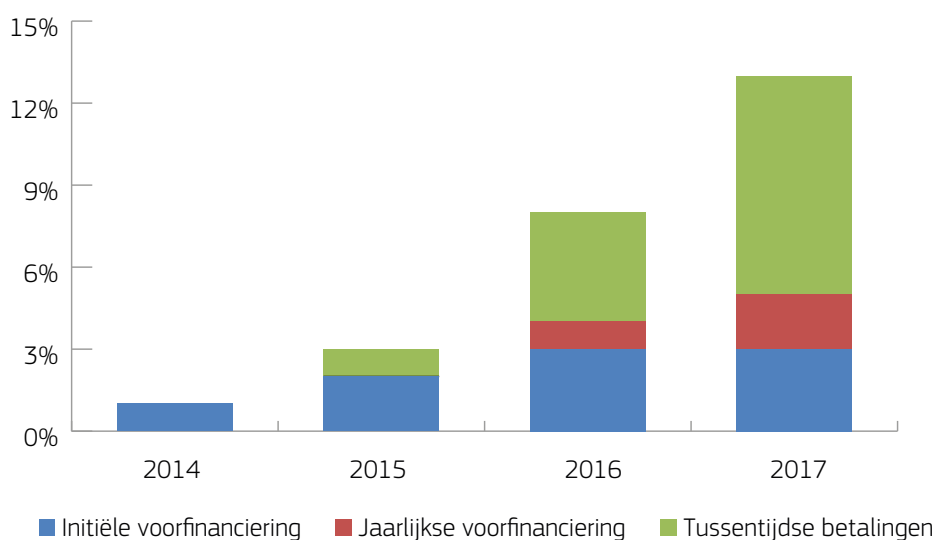
gramma's beginnen hun reis met financiële steun uit de voorschotten die ze, deze keer, in de eerste drie jaar ontvangen (initiële voorfinanciering) en declareren uitgaven later bij de Commissie (tussentijdse betalingen).

Onder invloed van de effecten op de EU-economieën als gevolg van afgelopen financiële crises heeft de Unie besloten haar aanloopsteun voor investeringen door middel van geldinjecties in de lidstaten te verhogen, onder andere via een extra voorschot (jaarlijkse voorfinanciering). Dit wordt tussen 2016 en 2023 jaarlijks beschikbaar gesteld. De looptijd van elke jaarlijkse voorfinanciering is één boekjaar. In dit jaar moeten de lidstaten deze dekken met bij de Commissie gedeclareerde uitgaven en deze, impliciet, als tussentijdse betaling behouden. Anders wordt dit voorschot door de Commissie teruggevorderd, zonder dat dit afbreuk doet aan de toewijzing van de betrokken lidstaat.

In de onderstaande tijdreeksen worden deze drie soorten betalingen gecumuleerd voor alle ESI-fondsen, die eind augustus 2017 een financiële uitvoering van 13 % lieten zien.

Meer dan de helft van alle EU-financiering wordt beheerd via de ESI-fondsen (454 miljard euro) en een groot deel via het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (196 miljard euro)

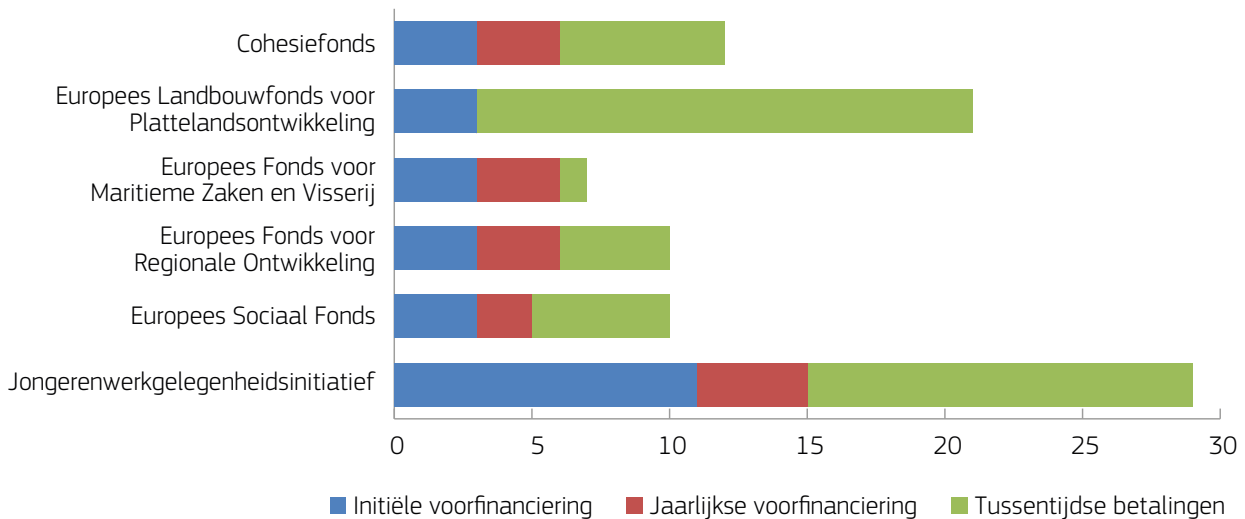
Totaal EU-betalingen alle ESI-fondsen

om een evenwichtige ontwikkeling te bevorderen en de gedeelde welvaart in de 276 EU-regio's te stimuleren. Van middelen die in het kader van het EFRO beschikbaar waren, was eind augustus 2017 9 % aan acties ter ondersteuning van werkgelegenheid, groei en investeringen besteed.

vertonen grote vooruitgang op het gebied van financiële uitvoering: eind augustus 2017 is 11 % van hun toewijzing van 2 miljard euro verbruikt. De rest van de EFRO-middelen, namelijk 9 miljard euro, wordt toegewezen via Interreg-programma's waar regio's en lidstaten grensoverschrijdend samenwerken.

Totaal gecumuleerde EU-betalingen per fonds

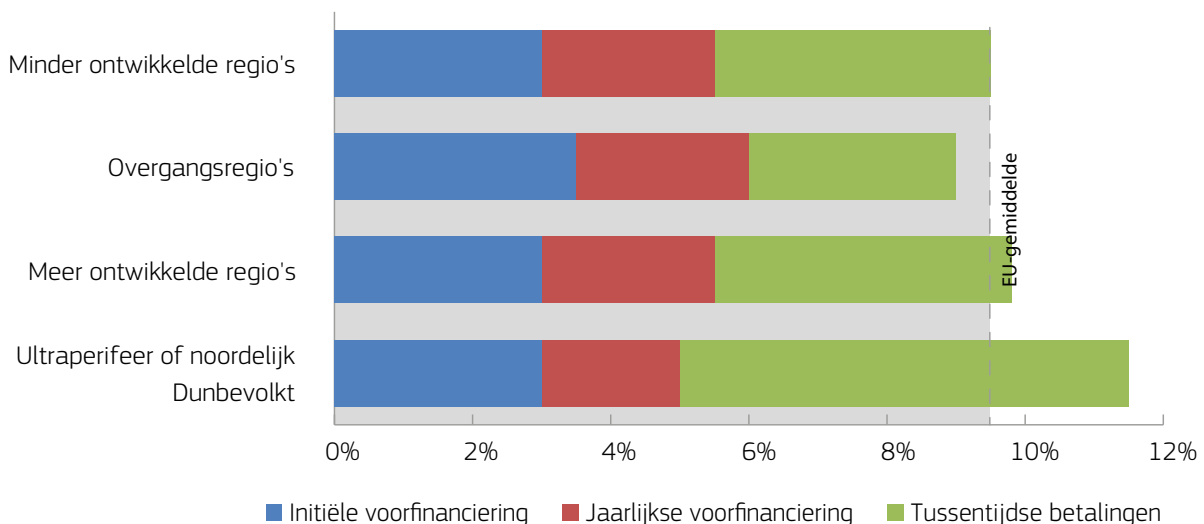

Focus op EFRO: waar staan we?

Met de grote nadruk op EU-regio's wordt het verhaal van de EFRO-programma's 2014-2020 gevormd door de EU-regio's in drie hoofdcategorieën in te delen: minder ontwikkelde regio's die 129 miljard euro ontvangen over een periode van zeven jaar, overgangsregio's met 24 miljard euro en meer ontwikkelde regio's met 32 miljard euro. Ook de ultraperifere of dunbevolkte noordelijke regio's worden individueel erkend en

Wanneer we de prestaties van de lidstaten op het gebied van uitgaven die bij de Commissie worden gedeclareerd met elkaar vergelijken, kunnen we vaststellen dat enerzijds de overgrote meerderheid de neiging heeft om het gebruik van de beschikbare middelen te maximaliseren door de Commissie om terugbetaling te verzoeken. Eind augustus 2017 liep Finland hiermee aan kop.

Totale gecumuleerde EU-betalingen per regiocategorie: Europees Fonds voor regionale ontwikkeling

Anderzijds kan worden vastgesteld dat sommige lidstaten het gebruik van de voorschotten willen uitbreiden en de mogelijkheid om vergoedingen te ontvangen, willen uitstellen. Daarom zorgt de Commissie voor discipline door verplicht te stellen dat de vastgelegde EU-middelen uiterlijk aan het eind van het derde jaar, vanaf het moment dat ze ter beschikking zijn gesteld, worden gebruikt (de zogenaamde "n+3-doorhalingsregel"). Zo niet, dan komen deze middelen te vervallen.

Met het oog op het naderende meerjarig financieel fonds voor na 2020 ontstaat er een nieuw moto: kennis maakt burgers mondiger. Elke burger wordt uitgenodigd om het gebruik van

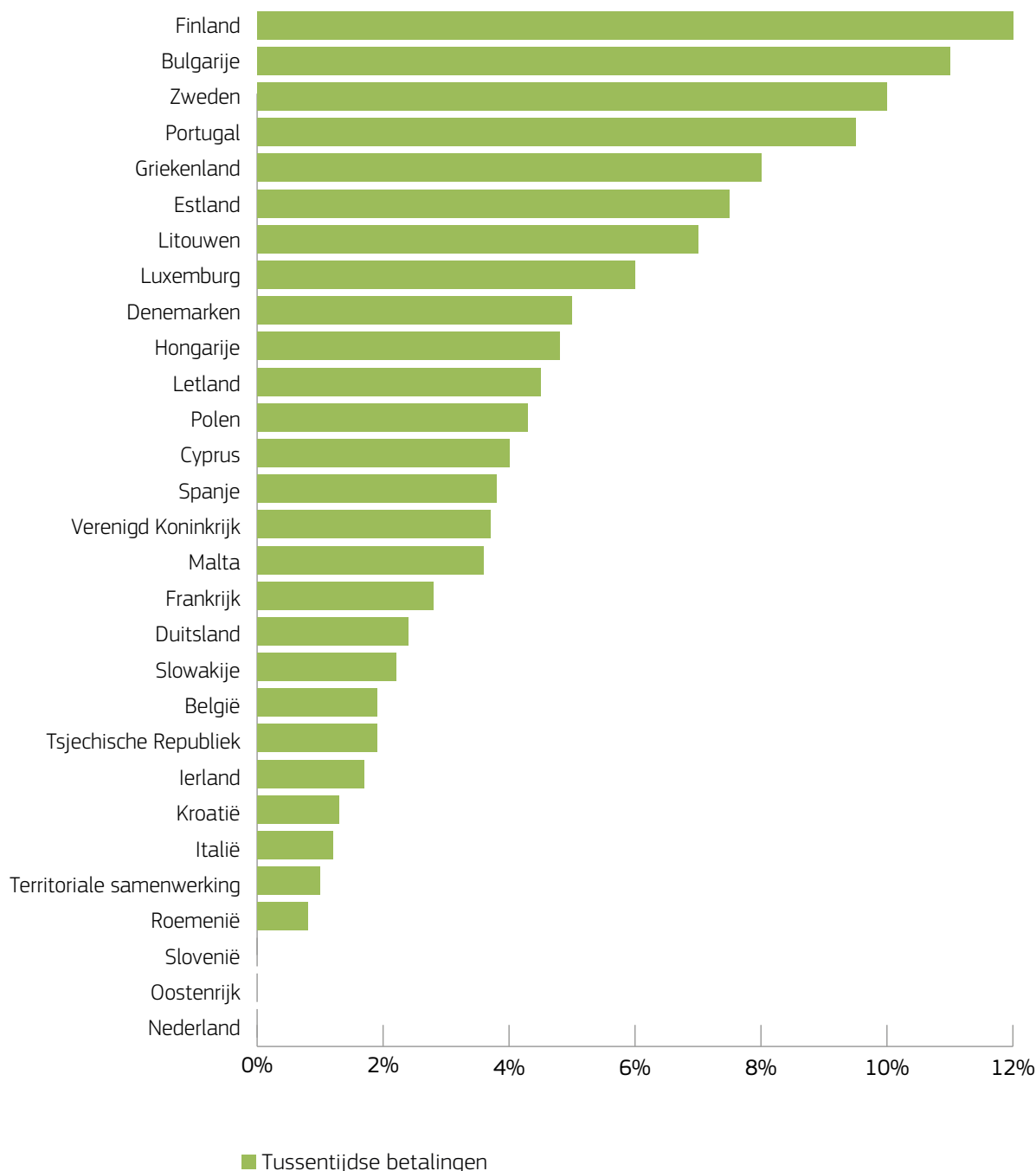
de EU-middelen te volgen om zich een juiste mening te kunnen vormen en deel te nemen aan debatten over de toekomst van Europa.

Wilt u weten waar uw regio en land staan op het gebied van ontvangen EU-betalingen?

MEER INFO

Profiteer van onze nieuwe dagelijks bijgewerkte gegevensreeks en pas uw eigen grafieken aan op: <http://bit.ly/2wUf3nA>

Totaal gecumuleerde EU-betalingen per lidstaat

PROJECTEN

VEILIGE HAVEN VOOR CRUISESCHEPEN VOOR PORTO

**TOTALE INVESTERING:
45 541 041 EUR**

**EU-BIJDRAGE:
25 495 826 EUR**

Een nieuw cruisterminalgebouw verbetert de doorgang naar het noorden van Portugal voor luxeschepen. Dit is een goede stimulans voor het toerisme en de economische groei in de regio. Het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) heeft een project gefinancierd waardoor de haven grotere cruiseschepen kan ontvangen.

De kustplaats Porto, de op één na grootste stad van Portugal aan de rivier de Douro, is voor veel toeristen een bestemming die ze absoluut willen zien. Ondanks de ligging aan de kust hadden internationale cruiselijnen nog geen toegang, omdat Leixões niet over voldoende faciliteiten beschikte om deze luxueuze schepen te laten aanmeren.

Het door het EFRO gefinancierde project is ontstaan uit het besef dat passagiers op grote cruiseschepen naar Porto konden als Leixões over betere faciliteiten beschikte. Het toerisme in de regio rond Porto heeft sinds de bouw van het nieuwe cruisterminalgebouw in de haven geleid tot een golf van bezoekers.

Technisch in goede staat

Dankzij de nieuwbouw zijn er 210 banen gecreëerd en profiteert de lokale gemeenschap nog meer van de nieuwe terminal, nu het Centrum voor Mariene Wetenschap en Technologie van de Universiteit van Porto er gevestigd is. Tot de faciliteiten van de universiteit behoren laboratoria, een kwekerij voor zee-organismen en verblijven om zeedieren en -planten te houden.

Leixões ligt strategisch als het meest westelijke centrum van de Atlantische kernnetwerkcorridor van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T), dat deel uitmaakt van het belangrijkste multinationale vervoersroute-initiatief van de EU.

Het moderne witte gebouw, ontworpen door Luis Pedro Silva, steekt in de vorm van een moderne witte romp 800 meter van de kust uit en is ondertussen een architectonisch herkenningspunt in de regio. Er is een aanlegsteiger gebouwd voor grotere cruiseschepen tot 300 meter lang en een jachthaven met 170 nieuwe ligplaatsen die speciaal zijn aangepast voor lange schepen. De bestaande buitenmuur van de haven is uitgebreid tot een omtrek van 600 meter en de zeebodem is tot een diepte van 10 meter uitgebaggerd. Er is ook een speciale kade gebouwd om toeristen op kleinere schepen mee te kunnen nemen op tochtjes over de rivier de Douro.

De Europese Commissie heeft 25 miljoen euro geïnvesteerd om de bouw van de terminal en de bijbehorende jachthaven en faciliteiten te financieren, dit is 45 % van de totale begroting van meer dan 57 miljoen euro. Sinds de opening is het aantal cruiseschepen en passagiers in het gebied aanzienlijk toegenomen, waaronder enkele van 's werelds meest luxueuze schepen. De Portugese toeristenindustrie heeft hierdoor een belangrijke impuls gekregen. ■

MEER INFO

<http://bit.ly/2xhSBoe>

PROJECTEN

DE INTERACTIE VAN DARMCELLEN ONDER DE MICROSCOOP

**TOTALE INVESTERING:
5 160 086 EUR**

**EU-BIJDRAGE:
2 580 043 EUR**

Met steun van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling bestudeert het Alimentary Glycoscience Research Cluster (AGRC) in Galway, Ierland, hoe onze darmen reageren op schadelijke en niet-schadelijke organismen. Deze gezamenlijke inspanning is de eerste stap in de ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen ter verbetering van de darmgezondheid.

Ierland boekt vooruitgang op het gebied van geavanceerde nieuwe ontwikkelingen in het relatief nieuwe onderzoeksgebied van de glucowetenschap. Deze opkomende specialisatie richt zich op de rol van complexe suikers in interacties met zowel schadelijke als niet-schadelijke bacteriën. Kanker, microbiële infecties en ontstekingsziekten worden allemaal beïnvloed door relaties tussen darmbacteriën. Daarom is dit onderzoek zo belangrijk. De resultaten van het cluster moeten leiden tot nieuwe ontwikkelingen voor geneesmiddelen, preventieve maatregelen en diagnostische methoden.

Door wetenschappers uit verschillende vakgebieden, zoals microbiologen, computationele wetenschappers en scheikundigen, samen te brengen met de glucowetenschappers zelf, wil het AGRC voortbouwen op de fundamenten van de expertise op het gebied van de glucowetenschap die al in Ierland bestaat. Vooruitgang in de sector draagt bij aan het reeds sterke onderzoeksprofiel van het land op het gebied van voedingsgezondheid, stamceltherapie, kanker en immunologie.

De resultaten zouden ook een domino-effect kunnen hebben op de ontwikkeling van geneesmiddelen en therapieën voor niet-darmgerelateerde infectieziekten, aangezien onderzoekers algemene gegevens over pathogeen gedrag en celrespons aan het licht brengen die ook op andere lichaamssystemen kunnen worden toegepast.

Slimme aanpak

AGRC richt zich in eerste instantie op de respons van darmcellen op infiltratie van schadelijke en niet-schadelijke organismen, voordat het nieuwe gluco-analyseplatforms gaat ontwikkelen voor verder onderzoek. Hierdoor worden ook partnerschap tussen wetenschappers en ingenieurs in de academische wereld en het bedrijfsleven aangeknoopt, waarbij verschillende vaardigheden en ervaringen worden gecombineerd om technologie en innovatie te bevorderen.

Dit onderzoek zal naar verwachting belangrijke commerciële gevolgen hebben voor de farmaceutische, bio-analytische, zuivel- en voedingsindustrie en zal bijdragen tot de groei van de Ierse economie.

In lijn met de nationale innovatiestrategie en met zijn bijdrage aan de „slimme economie” is AGRC één van Ierland's clusters voor strategisch onderzoek van gespecialiseerde expertisecentra in het hele land. De Ierse stichting voor investeringen in wetenschappelijk en technisch onderzoek, Science Foundation Ireland, bevordert de oprichting van dergelijke clusters om belangrijke onderzoeksvragen op specifieke gebieden aan te pakken, de ontwikkeling van technologiebedrijven in Ierland te ondersteunen en bij te dragen aan de Ierse economie als geheel.

De huidige vooruitgang op het gebied van glucowetenschap wordt aangedreven door de erkenning van het belang van glucomica voor de verbetering van de darmgezondheid. Het cluster wil vooral de bouwstenen leveren voor de volgende golf van diagnostische en therapeutische behandelingen, waardoor kankerpatiënten, patiënten met ontstekingsziekten of met microbiële infecties in de toekomst betere geneesmiddelen kunnen krijgen. ■

MEER INFO

<http://www.agrc.ie/>

AGENDA

18-19 OKTOBER 2017

Boedapest (HU)

6e jaarlijks forum van Eusdr

23-24 NOVEMBER 2017

München (DE)

Jaarlijks forum van Eusalp

27-29 NOVEMBER 2017

Rotterdam (NL)

Cities Forum

Meer informatie over deze evenementen is te vinden in de sectie Agenda van de Inforegio-website:

http://ec.europa.eu/regional_policy/nl/newsroom/events/

JURIDISCHE MEDEDELING

De Europese Commissie of personen die namens de Commissie optreden, zijn niet aansprakelijk voor het gebruik dat eventueel van de volgende informatie wordt gemaakt.

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2017

PDF: ISSN 1725-8146

© Europese Unie, 2017

Hergebruik met bronvermelding toegestaan.

Het beleid ten aanzien van hergebruik van documenten van de Europese Commissie is vastgelegd in Besluit 2011/833/ EU (PB L 330 van 14.12.2011, blz. 39).

Voor gebruik of overname van foto's of andere materialen die niet onder het auteursrecht van de EU vallen, moet u rechtstreeks toestemming vragen aan de houders van het desbetreffende auteursrecht.

Printed in Belgium

Dit magazine wordt in het Bulgaars, Duits, Engels, Frans, Grieks, Italiaans, Pools, Roemeens en Spaans gedrukt op gerecycleerd papier. Het is beschikbaar in 22 talen op: http://ec.europa.eu/regional_policy/nl/information/publications/panorama-magazine/

De inhoud van deze editie is afgerond in september 2017.

FOTO'S (PAGINA'S):

Omslag: © Shutterstock – Mikael Hjerpe

Pagina's 4, 5: © Europese Unie

Pagina 6: © Europese Unie

Pagina 8: © Portugal, ministerie van Planning en Infrastructuur

Pagina 9: © Tsjechië, ministerie van Regionale Ontwikkeling

Pagina 10: © Letland, ministerie van Financiën

Pagina 11: ©, Duitsland, Bondsstaatssecretaris voor Europese Zaken en regionale betrekkingen van Beieren

Pagina 12: © Regionale raad van Zuidwest-Finland

Pagina 13: © Regio Karinthië, Oostenrijk

Pagina 13: © CCRE

Pagina 14: © Confindustria

Pagina 15: © Housing Europe

Pagina 16: © Europese Unie

Pagina 18: © Biopark

Pagina 18: © Regio Västra Göteland, Zweden

Pagina 19: © Pixabay

Pagina 20: © Kansen voor West

Pagina 21: © DEV'UP Centre-Val de Loire

Pagina 22: © MOT

Pagina 23: © Kacper Kowalski

Pagina 24: © Europese Commissie

Pagina 27: © Europese Commissie

Pagina 33: © Øyvind Lund/Regio Värmland

Pagina 34: © Noordelijk Centraal-Zweden

Pagina 42: Foto 4 © Klas Fritzon; Foto 6 © Europees CBRNE-centrum, Universiteit van Umeå, Zweden; foto 7 © Carina Sundqvist

Pagina 43: Foto 8 © Perry Nordeng/ESS

Pagina 44: Foto Teijo Liedes © Antti Leinonen

Pagina 45: Foto Silvia Martinelli © MAD

Pagina's 46, 47: © Europese Unie

Pagina 53: © Portos do Douro e Leixões

Pagina 54: © Jared Q. Gerlach

BLIJF IN CONTACT

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

@EU_Regional
 #CohesionPolicy #ESIFunds

EUinmyregion

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

RegioNetwork

yammer.com/RegioNetwork

ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu_en
 @CorinaCretuEU

Publicatiebureau

Europese Commissie
 Directoraat-Generaal Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling
 Communicatie – Agnès Monfret
 Beaulieu laan 1 – B-1160 Brussel
 E-mail: regio-panorama@ec.europa.eu